

№ 22 (524) 15 чэрвеня 2007 www.nn.by

Наша Ніва

П Е Р Ш А Я Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Э Т А ISSN 1819-1614

Заснаваная ў лістападзе 1906. Адноўленая ў траўні 1991. Выдавец: Прыватнае прадпрыемства «Суродзічы». Выходзіць штотыднёва, у пятніцы

Такія нам цяпер ня трэба

Мікалай Дамашкевіч адстаўлены, але ня будзе выкінуты на вуліцу. **Старонка 6.**

«Крыніцу» прыватызуюць без агалоскі

Пра тэндэр стала вядома

з расейскіх СМІ. **Старонка 7.**

Як спецслужбы інспіравалі канфлікты ўнутры апазыцыі

Лех Валэнса апублікаваў дасье на сябе, сабранае камуністычнымі спецслужбамі. 500 старонак выяўляюць механізмы

распальвання канфліктаў у апазыцыйных асяродках. **Старонка 8.**

Улада просіць дыялёгу

Ідэялігічная вэртыкаль, разгубленая супрацівам перабудове Горадні, упершыню арганізавала «круглы стол з грамадзкасцю». Рэпартаж Ірыны Чарняўкі. **Старонка 16.**

«Сёньняшні спорт пераплёўся са злачынным сьветам»

Гутарка з Уладзімерам Беражковым. **Старонка 4.**

люстра дзён

Уладзімер Беражкоў: «Сённяшні спорт цесна пераплёўся са злачынным сьветам».....	4
Лукашэнка: Такія нам цяпер ня трэба	6
Дзень усіх беларускіх сьвятых у Горадні	6
3 прэфэрэнцыямі прыйдзеца разьвітацца	8
Міністэрства абароны: не чапайце Суворова!	8
Як спэцслужбы інспіравалі канфлікты ўнутры апазыцыі	8
Рэйд па КДБ і пракуратуры	10
Хроніка	10

гаспадарка

«Крыніцу» прыватызуюць без агалоскі	7
МВФ ня раіць браць замежныя пазыкі	7
На НПЗ раставілі пасты	7
Растуць прыбыткі ад калію	7

камэнтары

Аляксандар Класкоўскі. Масква хоча бачыць позу нізкага старту ..	9
Барыс Тумар. Навука перамагаць	9
Віталь Тарас. Пад адхон	12

культура

Небеларусьфільмаўскае кіно «Беларусьфільму»	26
Праграма фэстывалю хрысьціянскіх фільмаў «Магніфікат 2007»	27
Галівудзкі кампазытар з Докшыччыны	28

дзе варта быць

Адборышча, «Калякі-малякі» Хацкевічаў, канцэрт хрысьціянскіх бардаўскіх сьпеваў.....	31
--	----

Крэдыт даверу

За апошнія дзесяць гадоў стаўленьне да мовы змянілася кардынальным чынам. Пра асабісты досвед піша Галіна Люмарова зь Віцебску, якая ў красавіку мінулага году перайшла на беларускую мову. **Старонка 18.**

У нумары

КАМЭНТАР РЭДАКЦЫІ

Саломіна ў воку Дамашкевіча

Прадстаўляючы новага кіраўніка сталічнай вобласці, Аляксандар Лукашэнка па-свойму тлумачыў прычыны замены Мікалая Дамашкевіча (**старонка 6**), якога падначалены называлі «абласным бацькам» — так падобныя былі манера кіраваньня, падыход да людзей і праблемаў. На доказ кепскіх вынікаў гаспадараньня Дамашкевіча начальнік краіны прывёў лічбы. Пра два мільёны тонаў збожжа была толькі бравада. На справе ў 2004 годзе сабралі 1,7, у 2005 годзе 1,6, а ў 2006-м — 1,5 мільёнаў тонаў. А рэнтабэльнасьць сельскай гаспадаркі, сказаў ён, у вобласці складае мінус 25 працэнтаў. Ніжэйшая толькі на Віцебшчыне — мінус 28 працэнтаў.

Гэтыя ўрыўкі з выступу падало толькі агенцтва «Інтэрфакс», якое працуе на спэцыфічную аўдыторыю. Агенцтва БелТА, інфармацыю якога перадрукоўваюць масавыя СМІ, іх, вядома ж, апусьціла.

Зь фіктыўнымі мільёнамі тонаў збожжа ўсё ясна. Але лічбы рэнтабэльнасьці нечаканыя. Афіцыйная статыстыка дае плюсавую. Правальныя лічбы мінус 25 і мінус 28 могуць выйсьці, калі ад прыбыткаў сельскай гаспадаркі адняць лічбу датацый. У любым разе, у краіне, аказваецца, маецца двайная статыстыка ў выніку двайных мэтодык падліку. Успамінаецца, як нядаўна А. Лукашэнка быў сказаў, што на ўтрыманьне курсу рубля на пачатку году вытрацілі траціну золатавалютнага запасу. Між тым, паводле справаздачы Нацыянальнага банку ён зьменшыўся ў студзені-лютым нязначна, а ў сакавіку выдаткі былі цалкам кампэнсаваныя і пачаўся рэзкі рост. А Лукашэнка вінаваціў сталічную вобласць у прыпсках, але чым ёсьць падвойная статыстыка, калі не тым самым?

Калі пэўная сфэра пачынае існаваць па паняццях, а не па законе, у ёй пачынае разрастацца ўсякая брыдота. Гэта пацьвярджае прыклад такой спэцыфічнай вобласці, як спорт. У надзвычай шчырым інтэрвію ўладзімер Беражкоў выходзіць за тэму матчу Беларусь—Баўгарыя, які, магчыма, быў прададзены, — **старонка 4.**

Перабудова Горадні была прадиктаваная ня столькі эканамічнымі патрэбамі, колькі імкненьнем зьнішчыць дух гораду, які сілкаваў антысавецкія, антылукашэнкаўскія настроі, і стварыць новую, ідэалігічна стэрыльную гарадзкую прастору made in RB.

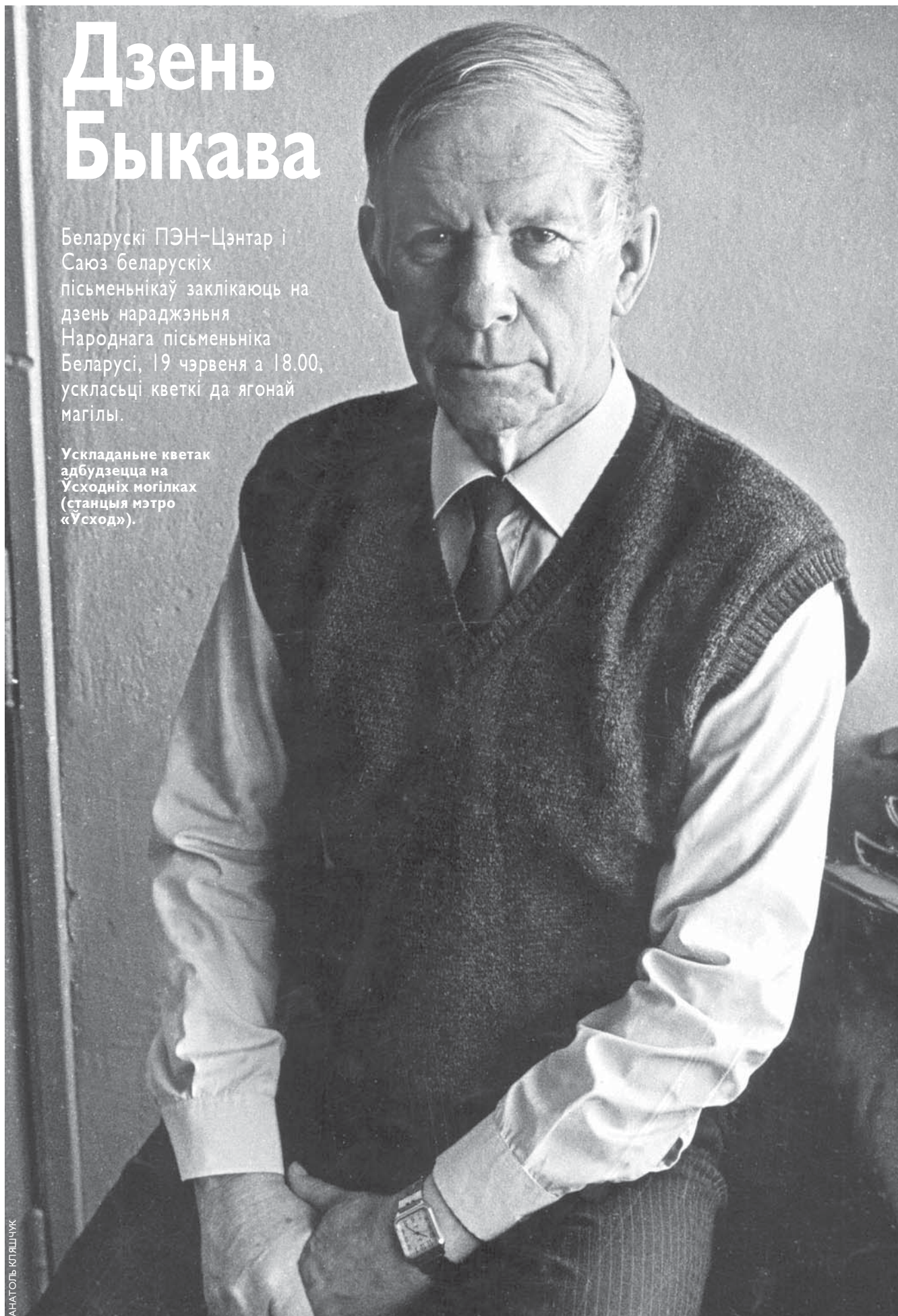
Рэпартаж Ірыны Чарняўкі (**старонка 16**) з круглага стала ідэолягаў і гісторыкаў у Гарадзенскім унівэрсытэце дае ўяўленьне пра сутнасьць канфлікту, выкліканага перабудовай старой Горадні. Чым далей, тым больш людзей разумее, што перабудова была прадиктаваная ня столькі эканамічнымі патрэбамі, колькі імкненьнем зьнішчыць дух гораду, які сілкаваў антысавецкія, антылукашэнкаўскія настроі, і стварыць новую, ідэалігічна стэрыльную гарадзкую прастору made in RB. Гэта выклікала абурэньне інтэлігенцыі і студэнцтва. Каб выпусьціць пару, ідэалігі склікалі круглы стол. У ход пайшлі эканамічныя аргумэнты: патрэба «добраўпарадкаваньня». «Тысячы працоўных рук» процістаўляюцца «студэнтам», якія «бяздумна ўцягваюцца» ў тульню, распачатую «дэструктыўнымі элемэнтамі».

Ня трэба дваіх, каб пачаць, кажа прымаўка.

Дзень Быкава

Беларускі ПЭН-Цэнтар і
Саюз беларускіх
пісьменьнікаў заклікаюць на
дзень нараджэння
Народнага пісьменьніка
Беларусі, 19 чэрвеня а 18.00,
ускласьці кветкі да ягонаў
магілы.

Ускладаньне кветак
адбудзецца на
Ўсходніх могілках
(станцыя мэтро
«Ўсход»).

Уладзімер Беражкоў: «Сёньняшні спорт цесна пераплёўся са злачынным сьветам»

Пра гэта ўсе ведаюць, але маўчаць, кажа рэдактар газеты «Прессбол». Выяўлены газетай у 2004 годзе факт карупцыі ў футболе так і не дайшоў да суду. Больш за тое, нават сьледчага, які вёў справу, адправілі на пэнсію.

Тэма матчаў па дамоўленасьці ў беларускім футболе стала зноў актуальнай пасля матчу Беларусь — Баўгарыя. Румынская газета «ProSport» напісала, што гэтую гульню мог купіць адзін з ізраільскіх бізнэсоўцаў. Частка заўзягараў палічыла такія абвінавачваньні бздурай, другія — паверылі, бо на памяці застаецца нераскрытая справа «кратоў». У 2004 годзе пракуратура распачала крымінальную справу па артыкулу 253 КК «Подкуп удзельнікаў прафэсійных спартовых спаборніцтваў». Здаецца, што з таго часу справа не зварухнулася зь мёртвага пункту, і гаварыць пра яе нейкія вынікі не выпадае. Адным з ініцыятараў справы «кратоў» быў галоўны рэдактар найбольшай беларускай спартовай газеты «Прессбол» Уладзімер Беражкоў.

«Наша Ніва»: Ці лічыце Вы, што матч Беларусь — Баўгарыя мог быць сапраўды гульнёй па дамоўленасьці?

Уладзімер Беражкоў: Я дапускаю такую магчымасьць. Аргумэнтаў да гэтага шмат. Хаця б гульня нашых абаронцаў, якія зь невыгломачальнай лёгкасьцю давалі забіваць баўгарскім форвардам. Хаця і ніякіх доказаў гэтаму, канечне, няма.

«НН»: Аднак у Вас былі канкрэтныя доказы таго, што матчы 2003 году Беларусь — Чэхія і Малдова — Беларусь былі дамоўленымі.

УБ: Калі такія доказы зьяўляюцца, то да іх ня трэба ставіцца як да шараговай падзеі. У нас сапраўды былі такія доказы. Прычым у тых запісах, якімі мы валодалі, не было ніякай двухсэнсоўнасьці, там добра было бачна, як футбаліст Ш. спрабаваў купіць гульню ў футбаліста Г. Гэта не злачынства кшталту таго, што Вася сьпёр у Мані слоік варэньня. Гэта досыць тонкая матэрыя, да якой трэба ставіцца асьцярожна. Мы ня ведаем, як прасоўваецца крымінальная справа. Я магу апэляваць толькі тымі словамі, якія мне казаў былі сьледчы Аляксандар Алейнікаў. Ён казаў, што матэрыялы цалкам расьсьледаваныя, віна даказаная і справа ўжо сёньня можа перадавацца ў суд. Чаму гэтага не адбываецца і чаму звольнены гэты самы сьледчы, застаецца вялікай загадкай. Прыкладна такой самай, як пытаньне, ці быў дамоўленым матч Баўгарыя — Беларусь. Я магу толькі падазраваць і здагадвацца, што ў гэтай справе замешаныя вельмі значныя людзі. Гэта сапраўдная карупцыя. У расьсьледаваньні

ЮЛІЯ ДАРАШКЕВІЧ

Уладзімер Беражкоў

нарадзіўся ў 1965 годзе ў Менску. Скончыў факультэт журналістыкі БДУ (1989). Працаваў карэспандэнтам БелТА. У «Прессболе» з 1991 году, з 1995 — галоўны рэдактар.

справы ўвесь час замінаюць вельмі значныя ў праваахоўных органах людзі. Гэтую справу спрабавалі неаднаразова закрыць.

«НН»: Наколькі я ведаю, да Вас непасрэдна выходзілі злачынцы, якія спрабавалі замяць справу. Гэта праўда?

УБ: У мяне на руках у той час былі ўсе дакумэнты, якія сьведчылі пра дамоўны характар тых матчаў, таму злачынца сапраўды выйшаў на мяне. Ён спрабаваў купіць гэтыя матэрыялы. Дакладней, спачатку ён мне пагражаў расправай. Гэта было ў той самы час, калі

«Прессбол» судзіўся зь міністрам фінансаў і старшынём фэдэрацыі гімнастыкі Мікалаем Корбутам па справе Андрэя Іманалі, якога ў той час вышукваў Інтэрпол. Таму я нават ня мог дакладна ідэнтыфікаваць званкі. Маглі пагражаць як з аднаго, так і з другога бакоў. Пазьней тон тэлефанаваньняў крыху зьмяніўся. На мяне выйшаў сам Іманалі, ён паспрабаваў уладзіць канфлікт, сказаўшы, што ня мае да мяне ніякіх прэтэнзіяў. Сьледам за ім мне патэлефанаваў наш вядомы футбаліст Ш., колішні гулец зборнай Беларусі. Пакуль ідзе сьледства, я не магу называць ягонае прозьвішча. Ён прапанаваў выкуп за матэрыялы. Скажаў, што шмат грошай ня мае, але 10 тысяч даляраў знайсці ў стане. Адразу пасья гэтага тэлефанаваньня я зьвярнуўся ў міліцыю, мне прапанавалі там пасупрацоўнічаць зь ім. Мой тэлефон паставілі на праслухоўваньне. Прайшло зусім няшмат часу, як злачынца аб'явіўся зноў. Я сказаў, што заняты і папрасіў ператэлефанаваць зноў праз пару гадзін, сам жа зьвязаўся з аператыўнікамі, якіх папрэдзіў пра хуткую размову. Размова адбылася. Якое ж маё было здзіўленьне, калі міліцыянты разьвялі рукамі і сказалі, што ніякага званка на мой мабільны не было зафіксавана. Тады ў мяне адразу ўзьнікла падзрэньне, што ў гэтага хлопца вельмі валасатыя рукі.

«НН»: Пасьля злачынца яшчэ выходзіў на Вас?

УБ: Пасьля гэтага да мяне ў працоўны кабінэт прыйшлі аператыўнікі, якія расставілі тут аўдыё- і відэакамеры. На мяне апранулі нейкі адмысловы пояс для праслухоўваньня. Аднак гэты чалавек аказаўся больш хітры, чым думалі аператыўнікі, ці быў добра начуты пра мерапрыемства, якое рыхтавалася. Ён наве-

даў мяне раней прызначанага тэрміну. Прапанаваў прайсці на вуліцу, дзе і мусіў перадаць мне грошы. Гэта быў бы наўпроставы доказ таго, што чалавек дае хабар. Ужо гэтага дастаткова, каб яго браць і ўжо потым даказваць іншыя злачынствы. Мы селі ў маю машыну, недалёка ад рэдакцыі. Гэты чалавек пачаў спрабаваць перадаць мне грошы. У той самы час на машыну наляцелі АМАПаўцы ў масках. Яны надзелі на мяне кайданкі, паклалі тварам на асфальт, некалькі разоў ударылі па нырках. Я зразумеў, што трапіў у нейкую пастку. Мяне адвезлі ва ўпраўленьне па барацьбе з эканамічнай злачыннасьцю. Там і пачалі разьбірацца. Аказалася, што гэты злачынца напісаў заяву, што я вымагаю ў яго хабар. Такая вось выйшла сытуацыя, у якой шмат дзіўнага. Празь нейкі час мяне вызвалілі, бо пераканаліся, што я працую ў рамках сьледства, тым больш грошы ня браў. Я перастрахаваўся з усіх бакоў. Думаю, калі б я зрабіў хоць адзін няправільны крок, то ўжо сядзеў бы ў турме.

«НН»: Вы верыце, што гэтая справа можа дайсьці да суду, і вінаватыя апынуцца за кратамі?

УБ: Мне здаецца, што ўжо ніхто ня верыць. Сёлетта, калі я браў інтэрвію ў старшыні Беларускай фэдэрацыі футболу Генадзя Нявыгласа (кіраўнік Адміністрацыі прэзыдэнта — Рэд.), ён мне абяцаў, што справа будзе дасьледаваная да канца. Аднак у мяне няма падставаў так думаць. Асабліва пасья таго, як на пэнсію адправілі сьледчага ў гэтай справе падпалкоўніка Алейнікава. Мужчыну ўсяго 38 гадоў, а яго раптоўна адпраўляюць на пэнсію. У міліцыі кажучь, што болей ім не патрэбныя людзі, якія здольныя працаваць разумова, ім патрэбныя людзі з дубінкамі, якія будуць захо-

ўваць вулічныя парадкі. Справа пакрылася шкарлупіньнем «таямніцы сьледства». Гэта вельмі дзіўна, таму яшчэ раз скажу, што веры з кожным днём становіцца ўсё меней.

«НН»: Ніколі не шкадавалі, што ўвязаліся ў гэтую справу?

УБ: Я ніколі не шкадую аб тым, што раблю. Тыя ўдары, якія наносяць па нас нядобразычліўцы, сьведчаць, што мы ўсё робім правільна. Ізноў прыходзіць да галавы паралель з суду зь Мікалаем Корбутам. Тады, нагадаю, нас судзілі за загаловак на першай паласе «У намесьніках міністра фінансаў ходзіць чалавек, якога шукае Інтэрпол». Згаджуся, што загаловак быў досыць жоўтым і правакацыйным, аднак мы ня ведалі, як пашану можна засяродзіць увагу заўзятараў на гэтай праблеме. Што да Корбута, то нармальны чалавек, як мне падаецца, проста патэлефанаваў бы і перасьцярог бы нас, а не разьдзімаў з гэтага такі скандал. Пасьля быў суд, дзе нас прызналі вінаватымі ў абразе гонару і годнасці сп. Корбута. У кватэры ў мяне двойчы апысвалі маёмасьць, якую пазьней прадавалі ў краме канфіскацыі. Нават сёньня з кожнага заробку я плачу па 100 тысяч, як аліменты, Мікалаю Корбуту на лекі. Дарэчы, тую інфармацыю пра Андрэя Іманалі нам цалкам зьлілі праваахоўныя органы. Калі на судзе ў нас запыталіся, ці маем мы доказы таго, што Іманалі сапраўды вышукваюць, то мы зьвярнуліся да тых самых праваахоўнікаў, але яны нам адмовіліся як-небудзь дапамагчы. Сёньняшні спорт надта цесна пераплеўся са злачынным сьветам. Пра гэта ўсе ведаюць, але маўчаць. Усе ж ведаюць, што чыноўнікі езьдзяць не на «Волгах» і «Жыгулях», што будуць дамы ў менскай «Рублёўцы». Карупцыя, на жаль,

праявіла практычна ва ўсё сфэры беларускага жыцця.

«НН»: Дык мо вярта ў артыкулах зразаць небясьпечныя вуглы?

УБ: Так нельга рабіць. Першы рэдактар «Прессбола» Аляксандар Барысевіч заўсёды казаў, што «газэта — гэта не дзяўчынка, якая мусіць усім падабацца». Журналісты — гэта сабакі дэмакратыі. Яны мусяць кусацца, а не лізаць начальству пэўныя месцы. Мы недзяржаўная газэта, таму ня маем нейкіх дзяржаўных датацыяў ці ведамасных падпісак. Каб нас чыталі людзі, то мы ўвесь час павінны заставацца вострымі і цікавымі.

«НН»: Праблема дамоўленых матчаў актуальная толькі для Беларусі?

УБ: Ні ў якім разе. Я перакананы, што тыя ж матчы з чэхамі і малдаванамі маюць замежныя карані. Гаварыць пра тое, што ў Беларусі мы ўхапілі мафію за хвост, не выпадае, мы проста ўхапілі аднаго з шматлікіх пасярэднікаў гэтай мафіі. За гэтым усім стаяць вельмі вялікія грошы, стаяць людзі, якія гуляюць на таталізатарах. З падобнымі праблемамі ўжо сутыкнуліся і італьянцы, і немцы, і палякі, і бэльгійцы, і шмат хто яшчэ.

«НН»: Ці ёсьць выйсьце з такой сытуацыі?

УБ: У беларускім выпадку адзінае магчымае выйсьце я бачу ў тым, каб давесьці гэтую справу да суду. Трэба прадэманстраваць, што зло не застаецца беспакараным, што рана ці позна мусіць прыйсці расплата. У выпадках з матчамі на дамоўленасьці ахвярамі становяцца ня два ці сто чалавек, а тысячы і нават мільёны заўзятараў, якія аказваюцца падманутымі. Трэба проста змагацца і перамагаць сваёй маральлю, хоць гэта не зусім і лёгка.

Гутарыў Зьміцер Панкавец

Лукашэнка: Такія нам цяпер ня трэба

Мікалай Дамашкевіч ня будзе выкінуты на вуліцу, заявіў Аляксандар Лукашэнка, прадстаўляючы на пасадзе старшыні Менскага аблвыканкаму Леаніда Крупца.

Кіраўнік дзяржавы сказаў, што ў свой час Мікалай Дамашкевіч (**на фота**) быў незаменны. Ён амаль дзесяць гадоў кіраваў вобласцю. Паводле слоў Лукашэнка, сёння час патрабуе новых кіраўнікоў. «У таптанні Менскай вобласці на месцы немалую ролі адыгралі заганы ў стылі працы Мікалая Дамашкевіча», — заявіў А. Лукашэнка.

Кандыдатура Леаніда Крупца была аднагалосна зацверджана 11 чэрвеня на пазачарговай сесіі аблсавету дэпутатаў. Кіраўнік дзяржавы асабіста ўручыў новаму старшыню аблвыканкаму службовае пасведчаньне.

Лукашэнка назваў Л.Крупца — «чалавекам ад зямлі, селянінам». Гаворачы пра яго, Лукашэнка заявіў: «Я сыходзіў з

таго, што гэта нармальны чалавек пасля жорсткага стылю Дамашкевіча. Крупец — мякчэйшы, але больш настойлівы».

«Многае залежыць ад асобы старшыні аблвыканкаму. Ён адказвае за ўсё ў вобласці — ад гаспадарчых спраў да палітычных. Гэта публічная фігура, па справах і ўчынках якой людзі мяркуюць аб здольнасці кіраваць сытуацыяй», — дадаў Лукашэнка.

Лукашэнка заявіў: «Той пэрыяд, калі Дамашкевіч з выкарыстаннем адміністрацыйнага рэсурсу мог кіраваць вобласцю, закончыўся. Сёння патрэбныя людзі ўдмлівыя, патрабавальныя і спакойныя».

Мікола
Бугай

PHOTOBYMEDIANET

Дзень Усіх беларускіх сьвятых у Горадні

17 чэрвеня ў нядзелю пройдзе беларускамоўная літургія ў Каложы з нагоды сьвята. Адбудзецца таксама традыцыйны хросны ход ад Каложы і да Сабора ў гонар Усіх Беларускіх Сьвятых.

Традыцыя адзначаць Дзень усіх беларускіх сьвятых у Горадні з абавязковым хросным ходам ад Каложы праз увесь горад заклалася ў 1999 г. Тады з самай старажытнай гарадзенскай царквы на месца пабудовы Сабора ў гонар Усіх Беларускіх Сьвятых быў перанесены крыж. З таго часу на сьвяткаваньне штогод збіраецца некалькі тысячаў вернікаў.

Сёлета 17 чэрвеня ва ўсіх праваслаўных храмах Горадні распачнецца ўрачыстая літургія. А 12-й у кірунку Сабору ў гонар Усіх Беларускіх Сьвятых мае рушыць хросны ход. А палове на 14-ю побач з саборам пачнецца малебен.

Сямён Печанко

СЬЦІСЛА

Вайна КДБ і МУС

Зь міліцыі паступілі, а пазьней былі зьняпраўджаныя звесткі пра затрыманьне групы супрацоўнікаў КДБ па падазрэнні ў карупцыі. 11 чэрвеня пра гэта паведаміў карэспандэнту агенцтва «Інтэрфакс» першы намесьнік міністра ўнутраных спраў Аляксандар Шчурко. Паведамлялася і пра тое, што справу вядзе генэральная пракуратура. А 12 чэрвеня кіраўнік цэнтру грамадзкіх сувязяў КДБ Валер Надгачаеў зьвярнуў увагу журналістаў: інфармацыя зьнятая з «Інтэрфаксу». Падобна, што сілавая ведамства ў чарговы раз зводзяць рахункі.

Бартосік у канцэрце «За Беларусь!»

23 чэрвеня, на Купальле, у Гомелі мае адбыцца канцэрт «За Беларусь!».

Не афіцыйны. На ім выступяць барды, а ладзяць сьвята «Талака» і ТБМ. Выступяць Зьміцер Бартосік, Андрэй Мельнікаў, Вальжына Цярэшчанка і Зьміцер Вінаградаў.

Назва «За Беларусь!» была абавязковай умовай з боку адміністрацыі Дому культуры, у якім пройдзе імпрэза.

«Я маю права на веру»

Такую расьцяжку вывесілі ў сталіцы актывісты аргкамітэту па стварэньні партыі «Беларуская хрысьціянская дэмакратыя». Яна правісела на мосьце над Нямігай паўтары гадзіны.

У Мазыры пратэстанты сабралі 2000 подпісаў за касьцёл

Як паведаміў кіраўнік аргкамітэту партыі

«Беларуская хрысьціянская дэмакратыя» ў Мазыры Павал Наздра, усяго вернікі сабралі 1800 подпісаў за вяртаньне касьцёлу Сьвятога Язэпа ў сталіцы каталікам. А за зьмену Закону «Аб свабодзе сумленьня і рэлігійных арганізацыяў» падпісаліся 1665 чалавек.

Кніга Рубінчыка

Кандыдат у майстры спорту па шахматах Вольф Рубінчык выдаў кнігай «На шахматныя тэмы» кампазіцыі, красворды і выбраныя публікацыі, якія друкаваліся ў «НН» за 2004—2007 г. Ёсьць і тэксты напісаныя спецыяльна для кнігі.

Распрацоўка беларускай шахматнай мовы Вольфам Рубінчыкам — прыклад сумленнае, а часам і ахвярнае дзейнасьці дзеля захаваньня і ўзбагачэньня беларускае мовы.

МБ

«Крыніцу» прыватызуюць без агалоскі

На менскую пиваварню, кошт якой ацэньваюць у \$200 млн, прэтэндуе шэраг міжнародных кампаніяў. Інфармацыя пра тэндэр у Беларусі не праходзіла, пра яго стала вядома з расейскіх СМІ.

Паводле расейскай газеты «Коммерсант», на продаж выстаўлены холдынг «Крыніца», які ўключае ў сябе бровары ў Менску, Берасьці і буйнейшага айчыннага вытворцу соладу «Белосолад». Гэтую інфармацыю пацвердзілі старшыня канцэрну «Белдзяржхарчпрам» Іван Данчанка і дырэктар «Крыніцы» Рыгор Піткевіч. Холдынг ахоплівае каля 40% піўнога рынку Беларусі. Таму ня дзівіць той факт, што на першым этапе ў тэндэры прымала ўдзел адразу пяць міжнародных кампаніяў. У другім этапе з кампаніяў SABMiller, BBN, Heineken, Sun InBev і Detroit Belarus Brewing Company засталіся першыя тры.

Цікаваць да беларускага піўнога рынку невыпадкова. Ён ацэньваецца як прэспэктыўны.

Паводле расейскіх экспэртаў, рост беларускага піўнога рынку ў мінулым годзе складаў 28% супраць 12% росту ў Расеі. На сёньня два беларускія бровары маюць замежных інвэстараў: кампанія BBN набыла менскую «Аліварыю», а Detroit Investments сумесна з IFC і A1 кантралюе бабруйскую пиваварню «Сябар». Варта нагадаць, што спроба прадаць менскую «Крыніцу» будзе другой паліку. У 2000 годзе расейская «Балтыка», што на-

лежыць дацка-швэдзкай групе BBN, зьбіралася набыць кантрольны пакет акцыяў бровару за \$50 млн. Беларускія ўлады не ўзабаве перадумалі прадаваць «Крыніцу». Пералічаны «Балтыкай» першы і апошні транш у памеры \$10,5 млн, быў вернуты толькі ў 2005 годзе.

Характэрна, што інфармацыя пра тэндэр у Беларусі зьявілася толькі пасля таго, як ён адбыўся, і ў расейскіх СМІ. Вынікі тэндэру стануць вядомыя праз паўтара месяца.

Сямён Печанко

PHOTOBYMEDIANET

МВФ ня раіць браць замежныя пазыкі

Па выніках штогадовага эканамічнага агляду беларускай эканомікі камісія Міжнароднага валютнага фонду падрыхтавала свае рэкамендацыі.

Экспэртны фонд, што працавала ў Менску з 24 траўня да 4 чэрвеня, няблага ацэньваюць вынікі макраэканамічнага разьвіцьця Беларусі на працягу апошняга пяцігодкі. З адмоўнага яны адзначылі замаруджанасьць структурных рэформаў і аспярдэжваньне росту заробкаў адносна прадукцыйнасьці працы. Істотнае падаражэньне энэрганабытаў на пачатку 2007 г. зьмяніла сытуацыю. Прагназуецца памяншэньне рэальных прыбыткаў у 2007 г. да 5,5%, а дадатковыя страты будуць адчувацца на працягу бліжэйшых 4 гадоў. У пр-

лым, адзначаюць прадстаўнікі камісіі, беларускія ўлады справіліся з сытуацыяй і нават дасягнулі прафіцыту бюджэту.

У якасьці кампэнсацыйных мерапрыемстваў МВФ рэкамендуе адмову ад зьнешніх фінансавых пазыкаў. У інтэрвію журналістам кіраўнік місіі МВФ Балаж Харват асабліва падкрэсьліў, што пытаньне аб магчымым крэдытаваньні беларускай эканомікі фондам на дадзеным этапе не разглядаецца. Замест гэтага беларускаму ўраду прапануецца стрымліваць унутраны попыт жорсткай макраэканамічнай палітыкай.

Экспэртны МВФ не тлумачаць, чаму іхныя ранейшыя прагнозы тэндэнцыяў разьвіцьця беларускай эканомікі ня спраўджваліся. Хоць бяз гэтага цяжка зразумець, чаму беларускі ўрад павінен да іх прыслухоўвацца.

СП

На НПЗ раставілі пасты

На «Нафтале», Мазырскім НПЗ і «Беларуснафце» ўсталёўваюцца адмысловыя падатковыя пасты, што маюць кантраляваць прадпрыемствы цягам бліжэйшых трох год.

Зьяўленьне на вядучых прадпрыемствах нафтахімічнай прамысловасьці падатковых пастоў адбудзецца паводле пастановы Савета міністраў № 750 ад 4 чэрвеня 2007 г. Гэта сьведчыць пра недавер ураду да інфармацыі пра рэальны стан у айчынным нафтахіміі. Бліжэйшыя тры гады супрацоўнікі падатковых органаў будуць здзяйсняць кантроль на тэрыторыі і ў памяшканьнях вышэйазначаных прадпрыемстваў. У іх абавязкі ўваходзіць праверка выкананьня падатковых абавязальніцтваў, адпаведнасьць аб'ёмаў сыравіны канчатковым аб'ёмам атрыманых прадуктаў нафтаперапрацоўкі і г.д.

На сёньня «Нафтан» і Мазырскі НПЗ ня маюць уласных сродкаў ні на заакупку сыравіны, ні на абнаўленьне магутнасьцяў. Пры гэтым заводы маюць доўгатэрміновыя праграмы разьвіцьця, згодна зь якімі «Нафтан» да 2010 г. трэба інвэставаць у мадэрнізацыю вытворчасці \$600 млн, а Мазырскаму НПЗ да 2011 г. — \$885,5 млн. З прычыны зьніжэньня рэнтабельнасьці прадпрыемствы прыпынілі многія свае інвэстыцыйныя праекты.

СП

Растуць прыбыткі ад калію

Беларуская калійная кампанія ўклала выгаднае пагадненьне на пастаўку калійных угнаеньняў у Індыю. Аб'ём паставак у бягучым годзе амаль удвая перавышае мінулагоднія паказчыкі: 238 тыс.т супраць 106 тыс.т. БКК усьлед за канадзкай кампаніяй Potash-Corp узняла кошт на хлёрсты калій да 50\$/т. Дамова ўкладзеная з буйным індыйскім імпартэрам — кампаніяй IPL, якая забяспечвае калійнымі ўгнаеньнямі да 80% індыйскага рынку.

Сёлета назіраецца небывалы рост калійнага рынку. Чакаецца рост цэнаў на калійныя ўгнаеньні да 270\$/т. Экспэртны тлумачаць такія ажыятаж высокім попытам, у сувязі з ростам попыту на культуры, зь якіх вырабляецца біяпаліва.

Нагадаем, што ў 2006 г. БКК вяла складаньня перамовы з кітайскім імпартэрам, у выніку якіх здолела ўзьняць цэны толькі на 25\$/т. У 2007 г. перамовы з Кітаем скончыліся 3%-ай прыбаўкай цаны.

СП

3 прэфэрэнцыямі прыйдзеца разьвітацца

Беларусь унесена ў спецыяльны параграф дакладу Міжнароднай канфэрэнцыі працы. 20-асабовай спэцдэлегацыі Беларусі на чале з Натальляй Пяткевіч і прафбосам Козікам не ўдалося пераканаць грамаду ў адваротным. Гэта стала выдо-

ма па выніках паседжання ў Жэнэве. Гэтае рашэнне азначае, што Міжнародная арганізацыя працы не пабачыла паліпшэння сытуацыі ў нашай краіне.

21 чэрвеня мае ўступіць у сілу рашэнне Рады Эўрасаюзу аб выключэнні Бе-

ларусі з Генэральнай сыстэмы прэфэрэнцый у сувязі з парушэннем правоў працоўных і прафсаюзаў.

Тасяля рашэння Міжнароднай канфэрэнцыі працы шанцы на тэрміновае скасаванне такога рашэння знізіліся.

БТ

Міністэрства абароны: не чапайце Сувава!

Юрась Навіцкі, адзін з ініцыятараў кампаніі за наданне Суваваўскай вайскавай вучэльні імя Канстанціна Астроскага, атрымаў адказ зь Міністэрства абароны на свой ліст.

«Прапановы па наданні Менскай вайскавай вучэльні імя Канстанціна Астроскага замест Сувава лічым абсалютна непрамыслымі», — паведамляецца ў афіцыйным адказе за подпісам начальніка галоўнага ўпраўлення ідэалагічнай работы Міністэрства абароны генэрал-маёра Аляксандра Гуры. У лісьце гаворыцца, што зварот аб перайменаванні вучэльні быў разгледжаны на нарадзе афі-

цэрскага складу вучылішча і ў часе паседжання грамадзкага аб'яднання «Беларускі Суваваўска-Нахімаўскі саюз». Афіцэры не ўхвалілі прапанову, палічыўшы яе неадпаведнай традыцыям вучэльні.

Пры канцы ліста вайсковы ідэолаг зазначае, што пытаньне вычарпанае, а таму працяг ліставання на гэту тэму спыняецца.

Сямён
Печанко

Як спэцслужбы інспіравалі канфлікты ўнутры апазыцыі

Лех Валэнса апублікаваў дасье на сябе, сабранае камуністычнымі спэцслужбамі. 500 старонак дакумэнтаў паказваюць, як за ім сачылі. Выяўляюць таксама хітрыя мэханізмы распальвання канфліктаў у апазыцыйных асяродках.

Лех Валэнса апублікаваў у інтэрнэце больш за 500 старонак матэрыялаў з дасье на сябе, якое вялі спэцслужбы камуністычнай Польшчы. Яны былі перададзены яму Інстытутам нацыянальнай памяці (IPN). Неўзабаве на сайце зьявіцца яшчэ 100 старонак. Лідэр «Салідарнасьці» заявіў, што не раскрыве імяў стужачоў і сэксотаў, якія за ім сачылі. Хоць сам гэтыя імяны дазнаўся. Гісторыкі IPN іх расшыфроўваюць, і зацікаўленыя асобы маюць магчымасьць азнаёміцца.

Адзін з сакрэтных дакумэнтаў Міністэрства ўнутраных справаў ад 2.09.1985 утрымлівае «плян дзеяньняў па паліпшэньні антаганізму між Г. Валентыновіч і Л. Валэнсам і асобамі, якія групуюцца каля яго».

Былая папличніца Валэнсы па страйках у Гданьску, крапаўшчыца Ганна Валентыновіч, тады пачала з Валэнсам канфліктаваць. Цікава, што яна дагэтуль абвінавачвае Валэнсу ў працы на камуністычную службу бясьпекі.

Валэнса прызнаў, што сам не пасьпеў добра перачытаць усе паперы з свайго дасье і апублікаваў іх «без цензуры». І паабяцаў, што гатовы вытлумачацца наконт усяго, што там утрымліваецца.

На думку Валэнсы, у матэрыялах ясна прасочваецца, як некаторыя калегі па падпольлі, тая самая Валентыновіч, а таксама муж і жонка Гвязды, паддаліся маніпуляцыям СБ.

«Я казаў ім: «Чулі, вас выкарыстоўваюць, вы дурасыці мелеце», — а яны ўсе

сваё малолі, і тут відна, як яны далі затлуміць сабе галовы, — заявіў Валэнса ва ўласцівай яму свойскай манеры. — Цяпер я во пабачыў, як тыя гаўнаробы іх настрапалілі».

Супрацоўнікі СБ падкідвалі калегам Валэнсы інфармацыю пра нібыта няэтавае выкарыстаньне Валэнсам сродкаў замежнай дапамогі і г.д.

Асабліва сакрэтны дакумэнт Бюро дасьледаваньняў Службы бясьпекі МУС ад 18.10.1985 — «Плян дзеяньняў у рамках апэрацыйнай камбінацыі псэўд. «МЕШКА+» — утрымлівае ў тым ліку такія запісы:

«I. У апошні час Г. Валентыновіч узмацніла дзеяньні, якія дыскрэдытуюць Л. Валэнсу у прасалідарнасьцевых асяродках. Усе часцей разьходзяцца пагалоскі пра неўласцівыя Л. Валэнсу паводзіны, яго называюць падманшчыкам, круцільлем, кар'ерыстам, якога трэба выкрыць.

II. Мэтамі дзеяньняў ёсьць далейшае ўпэўніваньне Г. Валентыновіч у тым, што Л. Валэнса далей супрацоўнічае з СБ».

У беларускім руху таксама здараюцца сытуацыі, якія нагадваюць гісторыю Валэнсы й Валентыновіч. Таму гісторыя суседзяў выклікае жывую цікавасьць.

Мікола Бугай

Масква хоча бачыць позу нізкага старту

Пікантныя акцэнтны расейскага амбасадара камэнтуе
Аляксандар Класкоўскі.

«Я ня бачу нізкага старту беларускіх прадпрыемстваў, як пра гэта гаворыцца ў беларускім урадзе», — Так выказаўся на прэс-канфэрэнцыі пасол Расеі Сурыкаў (**на фота**), разважаючы пра перспектывы прыходу да нас капіталу зь ягонай краіны.

Гэтую тыраду разьнеслі недзяржаўныя мэды. БЕЛТА ж зрабіла акцэнт на пасажа пра тое, што пэўныя пытаньні двухбаковых адносінаў можа вырашыць толькі сустрэча двух прэзыдэнтаў. Гэта вядомы рэфрэн афіцыйнага Менску. Але, можа, менавіта «нізкі старт», г.зн. згода на экспансію расейскага капіталу, і ёсьць перадумовай дыялёгу? Ва ўсякім разе, тон Сурыкава выдае, што Масква не задаволеная

тым, як ідзе, кажучы словамі нашага эканаміста Леаніда Заікі, «перадпродажная падрыхтоўка Беларусі».

Сурыкаў завастрыў увагу і на яшчэ адным пікантным моманце. Як вядома, Беларусь за пастаўкі газу цалкам не разьлічваецца, і запазычанасьць расьпе (ужо набегла 400 мільёнаў даляраў). Дык вось,

амбасадар выдаў страшную таямніцу. Зь ягоных слоў, тутэйшыя прадпрыемствы плацяць за газ па поўнай праграме, «то бок база для пагадзеньня доўгу ёсьць, найхутчэй што гэтыя сродкі акумуляуюцца на рахунках Мінфіну».

Цяжка сказаць, якая стратэгія ў нашых «скупых рыцараў». Ва ўсякім разе, вядомы ўкраінскі аналітык Алег Соскін ня раіць прадаваць «фамільнае срэбра» расейцам. У прыватнасьці, ён лічыць, што ў Беларусі з Украінай унікальнае супадзеньне транзытных інтарэсаў. Захаваўшы ва ўласнасьці трубаправоды, можна будзе ў перспектыве браць з заходнікаў па шэсьць эўра за тысячу кубоў на сто кілямэтраў прапампоўкі (нагадаю: цяпер Расея плаціць нам \$1,65).

Са слоў прафэсара Соскіна, для Украіны не аддаваць «трубу» расейцам ёсьць аксіёмай. Але ж у нас працэс пайшоў. І Масква прысьпешвае зь «нізкім стартам»...

Навука перамагаць

Нікаля Сарказі элегантна рыхтуе базу для рэформаў, каб мадэрнізаваць Францыю. Піша **Мікола Бугай.**

Французы паслухаліся прэзыдэнта Нікаля Сарказі (**на фота**) і прагаласавалі за ягоную партыю ў першым туры выбараў у Нацыянальны сход. Напэўна, па выніках другога туру Сарказі ўдасца атрымаць канстытуцыйную большасьць. Тады маладому прэзыдэнт ўдасца ажыцьцявіць задуманыя рэформы, не сустрэўшы супраціву.

Нястомны Сарказі да апошняга дня заклікаў выбарцаў галасаваць. Аднак самым моцным перадвыбарчым крокам яго як прэзыдэнта было

фармаваньне энэргічнага ўраду. Не вузкапартыйнага, а арыентаванага на розныя слаі грамадства. У яго ўвайшлі пераважна маладыя міністры. Прычым сем зь пятнаццаці крэслаў занялі жанчыны, пасаду міністра замежных справаў — папулярны лекар (дарма што сацыяліст) Бэрнар Кушнэр, а міністэрства ўнутраных справаў упершыню ў жыцьці ачоліла імігрантка з Афрыкі.

Усе гэтыя папулісцкія крокі былі патрэбныя, каб дабіцца свабодных рук у правядзеньні рэформаў. Рэформаў, якія, напэўна, будуць балючымі. І якія не ўдалося б здзейсьніць, калі б парлямэнт устаў на іх дарозе.

Цяпер Сарказі застаецца вытрымаць яшчэ тыдзень, да 17 чэрвеня, дня, калі адбудзецца другі тур выбараў. У першым вызначыліся 105 уладальнікаў дэпутацкіх білетаў. Зь іх 104 — з кааліцыі Сарказі. І толькі адзін сацыяліст.

Усяго ў Нацыянальным сходзе,

ніжэйшай палаце францускага парлямэнту, 577 месцаў. Калі нічога ў лесе ня здохне, прэзыдэнцкі Саюз за народны рух зойме каля 430—470 месцаў па выніках 17 чэрвеня. Сацыялістам, найбольшай партыі апазыцыі, дай бог атрымаць сотню.

Найгоршы ў гісторыі вынік чакае камуністаў: яны ня маюць шанцаў больш чым на 13 сваіх кандыдатаў.

Праваліўся і праект стварэньня моцнае цэнтрысцкае сілы. Дэмакратычны рух (Модэм) экс-кандыдата ў прэзыдэнты Франсуа Байру атрымае ад сілы чатыры месцы ў сходзе.

Прэзыдэнт Сарказі ўжо заплянаваў на 26 чэрвеня надзвычайную сесію парлямэнту. На ёй маюць быць прынятыя першыя радыкальныя крокі: скарачэньне падаткаў на 11 млрд эўра ў год, узмацненьне крымінальнага кодэксу, зьмены ў сыстэме адукацыі, абмежаваньне магчымасьцяў страйку, звужэньне права на іміграцыю.

Сарказі хоча стаць для Францыі тым, кім спачатку Тэтчар, а пасья Блэр былі для Брытаніі. Дзякуючы іхным інавацыям у эканоміцы і сацыяльнай сфэры Злучанае Каралеўства з хворай краіны Эўропы ператварылася ў адну з самых дынамічных.

Рэйд па КДБ і пракуратуры

Пасьля мягкага прысуду пецярэм «маладафронтаўцам», адкрытымі застаюцца яшчэ дзве справы па 193-ім артыкуле КК «Дзейнасць ад імя незарэгістраванай арганізацыі». Яны распачатыя супраць непаўналетняга Івана Шылы з Салігорску і 18-гадовага Яраслава Грышчэні з Баранавічаў.

Абодва хлопцы — вулічныя байцы. У моладзевы супраціў прыйшлі адносна нядаўна, але пасьпелі стаць сапраўднымі лідэрамі. Менавіта яны вядуць наперад калёны дэманстрантаў на розных акцыях апазыцыі. У іхных гарадах пра хлопцаў чулі, напэўна, усе міліцыянты, бо лік затрыманых ужо даўно пайшоў на дзясяткі.

Ні Іван, ні Яраслаў расслабіцца праваахоўнікам не даюць. Чаго толькі вартыя акцыі з вывешваньнем бел-чырвона-белага сыягу на будынак

баранавіцкага гарвыканкаму ці салігорская галадоўка пратэсту, пасьля якой старшыня салігорскага гарвыканкаму абяцаў пасадыць Івана Шылу ў клетку.

Яраслаў да нядаўняга часу працаваў арт-дырэктарам менскага клобу «Сымпл», але пільныя сталічныя ідэалогі празь некаторы час пазбавілі

клуб ліцэнзіі. Іван вучыцца ў школе, у дзясятай класе.

Зь пералічаных вышэй станаўціца абсалютна зразумела, чаму менавіта на гэтых хлопцаў завялі крымінальныя справы.

Карэспандэнт «НН» пабываў у Салігорску і Баранавічах разам з групай палітыкаў, праваабаронцаў, журналістаў.

Салігорск — адзін з наймаладзейшых гарадоў Беларусі. Налета яму споўніцца толькі 50 гадоў. Горад вельмі кампактны, з самай вялікай шчыльнасьцю насельніцтва ў краіне, бо практычна няма прыватнага сэктару. Увесь горад у налешках і графіці. Нейкі пэнсіянэр, убачыўшы Івана Шылу, пачынае ляцаць: «Калі яшчэ раз намалюеш на сьцяне такое, то буду выклікаць міліцыю». Сталы чалавек паказвае на вялікую Пагоню, што намалёваная на гаражы недалёка ад дому Шылаў.

У салігорскай пракуратуры паразмаўляць па справе Івана Шылы згадзіўся намесьнік пракурора Віктар Палхоўскі. Ён увесь час нешта запісваў і абяцаў разабрацца. Скажаў, што ня ведае пра выпадкі, калі непаўналетніх актывістаў у горадзе забіраюць на допыты проста са школьных партаяў. На спробы нешта распытаць у

Юлія ДАРАШКЕВІЧ

Яраслаў Грышчэня.

ХРОНІКА

6 чэрвеня

Разагналі абаронцаў

Каля двух дзясяткаў вернікаў, пераважна моладзь, былі разгананыя міліцыянтамі каля кляштару бэрнардынаў у Менску. А 20-й гадзіне моладзь сабралася на малітву, і празь некалькі хвілінаў зьявіліся міліцыянты. Прысутным нагадалі, што зьбірацца на сумесня малітвы можна толькі з дазволу гарадзкіх уладаў.

Тэатральная дзея

Ініцыятары стварэньня партыі «Беларуская хрысьціянская дэмакратыя» зладзілі перформанс перад будынкам Камітэту рэлігіяў і нацыянальнасьцяў пры Савеце міністраў. Два хлопцы, выконваючы ролю катаў, трымалі за завязаныя рукі дзяўчыну, апранутую ў белае адзенне з плякатам: «Я веру». Перад гэтай пантамімічнай кампазыцыяй некалькі маладзёнаў трымалі расьцяжку «Маю права на веру».

3 чыгуначнага вакзалу

Увечары 6 чэрвеня зь Беларусі быў дэпартаваны пратэстанцкі пастар, грамадзянін Польшчы **Яраслаў Лукасік**. На чыгуначным вакзале сталіцы сьвятара праводзілі каля 80 чалавек, у тым ліку пастары пратэстанцкіх царкваў, вернікі і сябры Я. Лукасіка.

Магілёўскія донары

Магілёўскія донары атрымалі адказ з парлямэн-

ту на свой зварот з нагоды скарачэньня льготай. «Падчас падрыхтоўкі дадзенага законапраекту рэалізаваць прапановы па захаваньні льготай асобным катэгорыям грамадзянаў камісіі не ўдалося», — гаворыцца ў адказе, які падпісаў старшыня камісіі па працы, сацыяльнай абароне, справах вэтэранаў і інвалідаў **Сяргей Камянецкі**.

На судзе над Шчукіным

У Віцебску ў часе суду над праваабаронцам **Валер'ем Шчукіным**, міліцыянты затрымалі пяць чалавек. Падтрымаць Шчукіна да суду Першамайскага раёну прыйшлі каля 50 чалавек. Прыкладна праз гадзіну пасьля пачатку працэсу **судзьдзя Гур'ян** абвесьціла перапынак. У гэты самы час адбылася сутычка паміж моладзёзью, якая пачала гукаць «Ганьба», і міліцыянтамі. У выніку сутычкі былі затрыманыя пяцёра чалавек — **Алесь Дзеравянка, Андрэй Данілеўскі, Зьміцер Лісіёнак, Генадзь Шарах і Алесь Круткін**. Крысьціну **Шацікаву, Алену Багданаву і Крысьціну Міхайлаву** забрала машына хуткай дапамогі. У апошняй мэдыкі зафіксавалі страсэньне мазгоў.

Спроба №5

Арганізацыя «**Малады фронт**» чарговым разам падала дакумэнты ва Упраўленьне юстыцыі Менгарвыканкаму для дзяржаўнай рэгістрацыі.

Нагадаем, што мінулы раз, пасьля ўстаноўчага сходу, які адбыўся 7 траўня, дзяржаўныя органы

адмовіліся зарэгістраваць «Малады фронт».

7 чэрвеня

Вызвалілі да суду

На двух актывістаў, **Алесь Дзеравянку і Зьмітра Лісіёнка**, што былі затрыманыя за падтрымку Валер'я Шчукіна, склалі пратаколы аб непадпарадкаваньні патрабаваньням супрацоўнікаў міліцыі і ўдзеле ў несанкцыянаваным масавым мерапрыемстве. **Андрэя Данілеўскага і Генадзя Шараха** абвінавачалі толькі ва ўдзеле ў несанкцыянаваным мерапрыемстве. Непаўналетні **Алесь Круткін** быў вызвалены.

Студэнт судзіцца

Адлічаны з 4-га курсу Акадэміі кіраваньня **Юрась Алейнік** сабраў прас-канфэрэнцыю, на якой паведаміў пра зварот у суд з нагоды свайго адлічэньня. Бараніць у судзе хлопца будзе праваабаронца **Алег Гулак**.

8 чэрвеня

Паўкруглы стол

На круглы стол у Гарадзенскім унівэрсытэце імя Янкі Купалы, прысьвечаны спрэчнай рэканструкцыі гістарычнай забудовы, не пусьцілі мясцовых краязнаўцаў — гісторыка **Андрэя Вашкевіча** і журналіста **Алесь Залеўскага**. Унівэрсытэцкае начальства выклікала міліцыю. Карэспандэнту радыё «Свабода» **Сяргею Астраўцову** унівэр-

пракурора, ён шматзначна паказваў асадкай некуды ўверх. Ці то намякаў, што яго праслухоўваюць, ці то паказваў, што Бог усё бачыць.

За пару крокаў ад пракуратуры Салігорску знаходзіцца і мясцовы КДБ. Звонім у дзверы, якія адчыняе нейкая запалоханая дзяўчынка. Пытаемся, ці можна паразмаўляць з начальнікам. Дзяўчына адказвае, што не, бо нікога няма на месцы. Пасля зачыняе дзверы. Працягваем званиць далей. На гэты раз з-за дзвярэй паказваецца малады прыемны з выгляду мужчына. Прадстаўляецца кіроўцам. Іван Шыла адразу пазнае, што гэты чалавек некалькі дзён таму рабіў ператрус у яго на кватэры. Пытаемся: у КДБ ператрусы ладзяць ужо кіроўцы? Станоўча махае галавой. Увогуле, гэбіст абраў як сродак зносінаў з намі іронію. На ўсе пытанні проста станоўча ківаў галавой і ўсьміхаўся, нібыта кажучы: «чаго вы ад мяне хочаце?». У будынак ён нас і не пусціў. Пратрымаў на ганку. Пасля таго як ста-

ЮЛІЯ ДАРАШКЕВІЧ

Іван Шыла.

міўся ад нашай кампаніі, проста бразнуў дзвярыма і сышоў.

На прыкладзе Баранавічаў яшчэ раз пераконваемся ў культуры людзей з Заходняй Беларусі. У адрозьненне ад Салігорску нават у КДБ з намі ахвотна згаджаюцца паразмаўляць. Адказны дзяжурны Сяргей Фісюк паведаміў, што нікога з начальства няма, але ён згодны прыняць гасцей замест іх. Праходзім ў «Пакой для наведвальнікаў». Інтэр'ер

тыповы для падобнай установы — стол, два крэслы, голая сьцены. Дзівімся аскетызму нашчадкаў жалезнага Фэлікса.

Фісюк адразу кажа, што КДБ да справы Грышчэні ня мае нікага дачынення. Таму мы прыйшлі не па адрасе. Напрыканцы размовы гэбіст прызнаецца, што ўвогуле ня ведае, хто такі Грышчэні. Штопраўда, вяртаючыся ў Менск дазнаёмся, што ў гэты самы час у будынку КДБ праходзіў допыт Яраслава. Цікавіліся, што

ён рабіў на судзе над «Маладым фронтам». Хлопец кажа, што нават бачыў нас праз вакно, але ня мог ніяк клікнуць.

Пракурор Баранавічаў Аляксандар Смаль таксама не адмовіўся ад кантакту з намі. Ён пацьвердзіў, што справа на Грышчэню сапраўды заведзеная, але сказаць што-небудзь новае адмовіўся з прычыны тайны сьледства. Смаль паведаміў, што матэрыялы справы будуць разглядацца два месяцы, пасля чаго яе альбо перададуць у суд, альбо спыняць, альбо працягнуць на пэўны тэрмін.

Калі сілавая структуры спрабуюць гэтымі крымінальнымі справамі запалохаць хлопцаў, каб яны адмовіліся ад актыўнай апазыцыйнай дзейнасці, то ў іх гэта слаба атрымліваецца. На мінулым тыдні ў Салігорску зьявіліся новыя расьсяжкі. Грышчэня ж правёў дзесяць дзён у Горадні, абараняючы яе гістарычныя помнікі.

**Зьміцер Панкавец,
Салігорск—
Баранавічы—Менск**

ХРОНІКА

сьцякая ахова перашкаджала фатаграфаваньне.

Шчукін застаецца

Суд Першамайскага раёну Віцебску пакараў праваабаронцу **Валер'я Шчукіна** штрафам на паўтара мільёна рублёў. Суд прызнаў В.Шчукіна вінаватым у зьнявазе членаў і работнікаў апарату выбарчых камісіяў падчас кампаніі па выбарах дэпутатаў мясцовых саветаў 25-га скліканьня (арт. 189 КК). Акрамя таго, праваабаронца павінен выплаціць 250 тысяч кампэнсацыі маральнае шкоды для члена апарату Віцебскай абласной выбарчай камісіі **Тацяны Буевіч**, аплациць судовыя выдаткі і штраф 170 тыс. рублёў, нібыта ня выплачаны ім яшчэ ў 1999 годзе за ўдзел у «Маршы Свабоды».

Крымінальная справа

У дачыненні да менскага актывіста **Зьмітра Лісіёнкі** распачата крымінальная справа. З Лісіёнкі быў затрыманы ноччу 8 чэрвеня каля будынку УУС Віцебскай вобласці (ночы на будынку зьявіліся графіці «Свабоду Шчукіну!»). Яму інкрымінуецца арт. 339 КК Беларусі (хуліганства).

Дачка за бацьку

Рэчыцкае аддзяленьне «Беларусбанку» № 323 патаемна сьпісала 539 тысяч рублёў з рахунку 11-гадовай **Ліды Шабетнік**. Дапамогу ад дзяржавы дзяўчынка атрымлівала з прычыны страты маці. Бацька 11-гадовай дзяўчыні, старшыня абласной арганізацыі Сацыял-дэмакратычнай партыі (Гра-

мады) **Алег Шабетнік**, быў завочна пакараны судом Цэнтральнага раёну Гомелю штрафам на суму 1 мільён 550 тысяч рублёў (720 даляраў ЗША) за перавоз праз украінска-беларускую мяжу матэрыялаў устаноўчай канфэрэнцыі Саюзу левых партый і пяці асобнікаў брашуры «Аб культуры асобы Лукашэнкі». Пачынаючы з сакавіка, сп. Шабетнік пералічваў на пададзены судам рахунак па 200 тысяч рублёў.

10 чэрвеня

Плэнэр у Горадні

У Горадні прайшоў аднадзённы мастацкі плэнэр з удзелам беларускіх і польскіх мастакоў. Творцы зафіксавалі ў малюнках падрыхтаваньня да зносу старыя будынкi.

Фінькевіча абмежавалі

Адказны за выхад у горад маёр **Уладзімер Міхайлаў** дазволіў Артуру выйсці ў горад на паўтары гадзіны. 9 чэрвеня палітвязьно дазволілі знаходзіцца па-за межамі камэндатуры няпоўныя 2 гадзіны. Раней кіраўніцтва спэцкамэндатуры альбо не дазваляла хлопцу наагул выходзіць у горад, альбо дазваляла на цэлы дзень. Праз абмежаваньні Артур ня мае магчымасьці наведаць лазню і цырульню, пры тым, што неахайны выгляд зьявілася можа стаць падставой для спаганьня. У спэцкамэндатуры душ рамантуецца. Нагадаем, што 4 чэрвеня Артуру Фінькевічу адмовілі ў датэрміно-

вым вызваленьні.

Дашкевіча наведваў адвакат

Па словах **Аляксандра Галіева**, **Зьміцера Дашкевіч** пераведзены на больш лёгкую працу, на здароўе ня скардзіцца. Нагадаем, што Зьмітра Дашкевіча асудзілі на паўтара году знявольнага паводле абвінавачаньня ў дзейнасці ад імя незарэгістраванай арганізацыі.

Пра стан здароўя Клімава

Былы дэпутат **Андрэй Клімаў** ужо трэці тыдзень знаходзіцца ў Менскім турэмным шпіталі. Туды яго перавялі са сьледчага ізалятару пасля сардэчнага прыступу. Жонцы палітыка Тацяне ўдалося перадаць мужу ў шпіталь патрэбныя яму лекі.

11 чэрвеня

Грышчэню дапыталі

У Баранавічах мясцовы КДБ чарговы раз правёў допыт моладзевага актывіста **Яраслава Грышчэні**. Яраславу прадэманстравалі кінанарэкі з суду над актывістамі незарэгістраванага «Маладога фронту» 28–29 траўня, дзе ён прымаў актыўны ўдзел. Актывіста пыталіся, ці выйшаў ён з «МФ», што рабіў у гэтыя дні ў Менску, як апынуўся ля суду. Нагадаем, што ў дачыненні да Я.Грышчэні 10 траўня была заведзеная крымінальная справа па арт. 193 (дзейнасць ад імя незарэгістраванай арганізацыі).

СП

Пад адхон

Што з гэтым сённяшнім «дэжавю» рабіць нам, хто ўжо жыве ў 1980-х? І хто ня хоча вяртацца на машыне часу назад у СССР. Піша Віталь Тарас.

Машына часу — распаўсюджаны ў навукова-фантастычнай літаратуры сюжэт. Аднак, хоць стварэнне такой машыны пярэчыць законам фізікі, як і адвечны рухавік, такі механізм існуе. Прычым не як нейкая мэтафара, а як абсалютная рэальнасць чалавечага жыцця. Яно само і ёсць машынаю часу. Толькі мы ня ўмеем альбо ня хочам ёю правільна карыстацца.

Усяго якіх пятнаццаць гадоў таму насельніцтва Савецкага Саюзу, у тым ліку й жыхары Беларусі, атрымалі магчымасць ня толькі зазірнуць у сваю будучыню, але й жыць у ёй. Трэба было толькі прыкласці для гэтага намаганні, як гэта зрабілі нашыя суседзі ва Ўсходняй Эўропе.

Але пераважнай большасці савецкіх людзей будучыня не спадабалася. Яна настолькі нас жахнула, што мы празь некалькі гадоў вярнуліся ў мінулае і працягваем паглыбляцца ў яго, як у багну. Кажуць, на карэце мінулага далёка не паедзеш. Але зь яе й не саскочыш, калі яна набрала хуткасць і нясецца пад адхон.

Магчыма, некаму гэта падасца абстрактнымі развагамі. Асабіста для мяне яны маюць абсалютна канкрэтны сэнс. Бо падказаныя ўласным досведам, хоць і набытым, трэба прызнаць, за мізэрна кароткі для гісторыі адрэзак часу — якія-небудзь трыццаць-сорак гадоў.

Для мяне тое, што я чую цяпер з экрану тэлевізіі, радыё — ня проста «дэжавю». Гэта рэальнасць, якая была. Тая самая рэальнасць, а не яе падабенства. Час непарыўны. Так, змяніліся некаторыя персанажы — нехта ўпершыню выйшаў на сцэну, нехта схваўся за кулісы. Але змест п'есы ніколькі не змяніўся. І нават дэкарацыі ня сталі мяняць, праз адсутнасць патрэбы...

Два самалёты і шар

1 верасня 1983 году з'явілася паведамленне ТАСС аб тым, што паветраную прастору СССР над Сахалінам парушыў невядомы самалёт. Далей у паведамленні гаварылася пра адпаведныя захады з мэтай спыніць далейшае паглыбленне самалёта ў савецкую прастору, пасля чаго той «...адаліўся ў кірунку мора і знік». Спрактыкаваныя савецкія людзі ведалі, што паміж радкоў трэба чытаць: зьбілі.

Хутка савецкі генштаб у гэтым прызнаўся. У апраўданне прыводзіўся той факт, што экіпаж самалёта не выходзіў на сувязь, не рэагаваў на сыгналы, якія падавалі яму лётчыкі знішчальнікаў-перахопнікаў. Савецкаму камандаванню, якое прыйшло да высновы, што на борце самалёта магла быць шпіёнская апаратура і што гэта можа быць правакацыя спецслужбаў супраць СССР, вырашыла аб'ект знішчыць. Што і зрабіў, нібыта, адзін лётчык — Генадзь Асіпенка. Такім чынам, калі кіравацца лёгкай тагачаснай улады, Савецкі Саюз падаўся на правакацыю. Пры гэтым факту, што зьбіты быў пасажырскі авіялайнэр «Боінг»-747 карэйскай авіякампаніі, савецкі бок не прызнаваў. Але ж газеты ўсяго сьвету толькі пра гэта й пісалі, называючы СССР «Імпэрыяй зла».

Лёс пасажыраў паўднёвакарэйскага «Боінга» жыхароў СССР цікавіў у найменшай ступені. Пазьней была прынятая вэрсія, што экіпаж самалёта выконваў спэцзаданьне ЦРУ і ніякіх пасажыраў на борце не было. У якасці доказу гэтай вэрсіі прыводзіцца той факт, што савецкія вадалазы не знайшлі ў меісцы меркаванага падзення лайнэра ніводнага цела.

Застаецца паверыць, што імёны 260 загіблых пасажыраў рэйса

Анкорыдж-Сэул выдуманія, а сьлёзы й гора іхных сваякоў, якое не аціхла дагэтуль — гульня на публіку.

Напэўна, Уладзімер Пуцін, калі б яму ў той час задалі пытаньне пра тое, што здарылася з самалётам, адказаў бы гранічна ясна: ён патануў.

Усяго праз тры з паловай гады пасля трагедыі нямецкі пілёт Матыея Руст праляцеў на лёгкаматорным самалёце ад заходняй мяжы да Масквы і прызямліўся на Краснай плошчы. Гэтым разам, пры Гарбачове, паляцелі галовы савецкіх вайсковых начальнікаў. Нядаўна, на дваццацігодзьдзе свайго пералёту, Руст прыяжджаў у Маскву, на месца, так бы мовіць, свайго злачынства. Але ж яму даравалі. У адрозьненне ад Гарбачова, якога вінавацяць у тым, што ён «разваліў вялікую дзяржаву».

Маршал Ахрамееў, які ў 1983-м даваў тлумачэньні журналістам ля мапы СССР наконт зьбітага карэйскага авіялайнэра, застрэліўся на другі дзень пасля няўдалага жнівёнскага путчу ў Маскве. Ніхто больш з савецкіх афіцэраў, акрамя тагачаснага міністра ўнутраных справаў СССР Пуга, гэтага не зрабіў. І, відаць, ніколі больш ня зробіць. Прыклад сёння бяруць з такіх, як Буданаў і Шпак.

Яшчэ праз восем з паловай гадоў пасля анекдоту з Рустам ваенна-паветраныя сілы Беларусі зьбілі паветраны шар з двума амэрыканскімі аэранаўтамі ў гандоле. Яны ўдзельнічалі ў міжнародных спаборніцтвах і выпадкова апынуліся над Беларусью. Афіцыйная вэрсія — у момант атакі экіпаж быў ужо мёртвы з-за гіпаксіі (задыхнуліся з-за недахопу кіслароду), таму не выходзілі на сувязь. Тлумачэньні на прэсавай канфэрэнцыі тады даваў генэрал Юры Сівакоў. Наперадзе яго чакалі іншыя слаўныя справы. Такім чынам, у адрэзак часу ўсяго ў дванаццаць гадоў умясціліся сьмерць Андропова й Чарненкі, прыход да ўлады Гарбачова, «перастройка», вывад савецкіх войскаў з Аўганістану, двухбаковае скарачэньне стратэгічных ракетаў у СССР і ЗША, дамова аб скарачэньні звычайных узбраеньняў у Эўропе,

аб'яднаньне Нямеччыны, распад СССР, ліквідацыя Варшаўскай дамовы, чэкавая прыватызацыя, першая чачэнская вайна, прыход да ўлады Аляксандра Лукашэнкі ў Беларусі.

«Пэршынгі», «Сатана» ды іншая трасца

Што да Расеі, дык 1995 год — гэта быў ужо другі прэзыдэнцкі тэрмін Ельцына. І гэта быў ужо другі Ельцын, які застаўся пры ўладзе праз перадвыбарчыя махінацыі, абкружаны з усіх бакоў алігархамі, сапрапамі й прыхлябацелямі рознага калібру. І найперш — членамі так званай Сям'і. Менавіта з гэтым Ельцыным Лукашэнка заключыў дамову аб стварэньні Саюзу Беларусі й Расеі, а потым і саюзнай дзяржавы. Гэты Ельцын прывёў да ўлады палкоўніка ФСБ Уладзімера Пуціна.

Але я вяртаюся зноў у 1983-і год. Майму сыну некалькі месяцаў. І мы, ягонны бацькі, ня проста хвалюемса за яго, праз ягоную хваробу. Больш за ўсё мы баімося іншага — што сьвет, калі ён вырасьце, застанецца такім, якім ён быў тады. За Андропавым. Андропай, як нас запэўніваюць, быў тонкі чалавек, інтэлектуал заходняга кшталту. Ён насіў акуллары і ўпотаі пісаў вершы. Пры ім адраділіся народныя дружыны. Дружыньнікі адлоўлівалі грамадзянаў у лазьнях і кінатэатрах, дзе яны не павінны былі бавіць працоўны час. Гэта лічылася шляхам да цывілізацыі.

І яшчэ не праходзіла дня, каб у газэтах і на тэлебачаньні не зьяўляліся паведамленьні пра амэрыканскія ракеты «Пэршынг». Вось яшчэ адна краіна Эўропы паставіла іх у сябе, і яшчэ адна, і яшчэ. Мы, тагачасныя савецкія журналісты, вельмі хутка пачалі разьбірацца ў тэхнічных характарыстыках стратэгічных ракетаў, ракетаў сярэдняга радыёсудзеяньня, меншай адлегласьці. Больш за тое, пра гэта на поўным сур'ёзе пыталіся падчас так званых палітатэстацыяў.

«Возьмём винтовки новые, примкнём штыки»...

З другога боку, дзякуючы заходнім радыёгаласам, мы ведалі, што ў

СССР ёсьць стратэгічныя ракеты СС-20, якія на Захадзе называюць «Сатана», і ракеты «меншай адлегласьці», і свае крылатыя ракеты таксама ёсьць. І што амэрыканцы ставяць свае «Пэршынгі» ў адказ на ўсё новыя савецкія ракеты, у адказ на нарошчваньне савецкіх танкавых групавак ля заходніх межаў.

Мы разумелі, дакладней, пераконвалі самі сябе, што напад ЗША на СССР, як і наадварот, ёсьць чыстым шаленствам. Дакладна гэтак сама, як і цяпер.

Ніхто ніколі на такое ня пойдзе, нават крамлёўскае кіраўніцтва, думалі мы. (Хоць рашэньне пачаць вайну ў Аўганістане дэманстравала адсутнасьць у гэтага кіраўніцтва розуму.)

Чамусьці гэтыя думкі не суцяшалі. Увесь час лезлі да галавы іншыя: а раптам?!

Алесь Адамовіч адным зь першых назваў тады атамную вайну атамным самазабойствам, омніцыдам (усеагульным зьнішчэньнем). У адказ партыйнае кіраўніцтва абвінаваціла пісьменьніка ў «пацыфізм». Дакараў яго, сярод іншых, цяперашні беларускі патрыёт з расейскім грамадзянствам Іван Антановіч. Маўляў, у сваёй «Апошняя пастаралі» аўтар недастаткова думае аб тым, каб тыя, «якія ўсё-ткі ацалеюць», несьлі ў сабе правільны, «аптымістычны» (так і сказаў), адным словам, наш сьветапогляд». (Цытую паводле запісаў Адамовіча, якія ўвайшлі ў кнігу «Імя гэтай зорцы Палын»; Менск, 2006 — ВТ.)

Сьветапогляд меўся на ўвазе, зразумела, камуністычны. Ацалець жа пасья ядравай вайны павінны былі тыя, хто зможа схвацца ў бункерах. Тыя, каго туды пусьцяць — паводле пэўных сакрэтных сьпісаў для начальства.

Адамовіч саркастычна называў гэта «бункернай хваробай». Якую чамусьці камуністычныя ідэолягі выдавалі за сьветапогляд.

З другога боку, «маршы міру», якія праходзілі тады ў эўрапейскіх сталіцах, усе гэтыя лягеры на вайсковай брытанскай базе ў Грынэме Коман, у Італіі ці яшчэ недзе, усё гэта выклікала ў

нармальных людзей дваістае адчуваньне. Найперш, цяжка было пазбавіцца пачуцьця фальшы. Самі актывісты руху за мір, напэўна, былі ні пры чым. Але калі іх паказвалі адранку да вечару на экранах ЦТ, з цягам часу міжволі пачынала цягнуць на ваніты пры зьяўленьні гэтых мужных барадатых мужчын і ня менш мужнага выгляду жанчынаў. Асабліва калі гэтыя мужныя дзядзькі й цёткі пачыналі прызнавацца ў любові да Савецкага Саюзу. А што яны, уласна кажучы, ведалі пра Савецкі Саюз? Ці задумваліся яны калі-небудзь, што было б, напрыклад, з тымі савецкімі людзьмі, якія б наважыліся падысьці на кілямэтар да якой-небудзь савецкай ракетнай базы?

Падобныя пачуцьці выклікаюць і сёньняшнія антыглябалісты. Ня столькі тыя, што ламаюць і паляць усё на сваім шляху (маргіналаў рознага кшталту можна сустрэць паўсюль у сьвеце), колькі іх ідэйныя, «памяркоўныя» правадары. Няўжо яны не разумеюць, што сваім адвечным анты-яны цудоўна ўпісваюцца ў тую самую глябалізацыю? Больш за тое, яны даўно зрабіліся такой самай неад'емнай часткай самітаў рознага ўзроўню, як кока-кола ў якасьці ахаладжальнага напою на сьвецкім прыёме. Бо іхныя акцыі пратэсту, дзякуючы заходнім тэлекампаніям, становяцца бясплатным шоў, «ужасьцікамі» для мільёнаў глядачоў. У адрозьненне ад афіцыйных прэсавых канфэрэнцыяў, якія ніхто не глядзіць.

Героі тых шоў, правадары левага руху, перакананыя ў тым, што толькі яны займаюцца адзіна важнай справай у сьвеце, мала чым адрозьніваюцца ў гэтым ад дзяржаўных чыноўнікаў.

Прывід над багнай

У 1970-я—пачатку 80-х гадоў сярод часткі савецкай інтэлігенцыі панавалі настрой, які можна выказаць шэкспіраўскімі словамі: «Чума на абодва вашыя дамы». Маўляў, кіраўніцтва СССР і ЗША — абое рабое. Яны ў аднолькавай ступені нясуць адказнасьць за рост міжнароднай напружанасьці,

Пад адхон

Працяг са старонкі 13.

пагрозу ядравай вайны. І Вашынгтон і Масква аднолькава бразгаюць зброяй і выглядаюць аднолькава несымпатычна. (Тады быў В'етнам, цяпер вось Ірак). Карацей кажучы, хацелася нам сябе ўпэўніць, што амэрыканскі імперыялізм нічым ня лепшы за савецкі. Гэта былі развагі, дакладней — самагіпноз лісы з байкі Эзопа, якая ўпэўніла сябе, што вінаград няспелы. Нашто нам цягнуцца да заходняй дэмакратыі? Мы самі вельмі асаблівыя і духоўныя. Мы пабудуем сувэрэнную дэмакратыю. І пабудаваці — тыя самыя савецкія інтэлектуалы, аматары «Бітлз» і «Пінк Флойд», з комплексамі перад Захадам.

Гэта было яшчэ й пэўнага кшталту самапраўданьне: калі я не магу нічым перашкодзіць дыктатуры, процістаяць гвалту дзяржавы над людзьмі, калі ад мяне нічога не залежыць у сваёй краіне, буду суцяшацца тым, што там, «за акіянам», нічым ня лепш. Там нэграў лінчуюць.

Неграў у ЗША даўно не лінчуюць. Але карыкатурныя ўяўленьні пра жьцьцё на Захадзе захавалася на самым высокім узроўні. Найвышэйшым.

Пуцін у сваім знакамітым інтэрвію перад самітам у Нямеччыне назваў сябе «дэмакратам чыстай вады». Усім падалося, што гэта такі мілы жарт. Але насамрэч там няма й каліва жарту. Ці хоць бы самаіронія. Бо ўсе аргумэнты зводзяцца, фактычна, да таго самага: «У вас неграў лінчуюць». А ва Украіне — дык там увогуле тыранія. Падобных жа такім, як ён, уздыхае Пуцін, не засталася нідзе ў свеце. Пасьля сьмерці Магатмы Гандзі няма з кім і пагаварыць. Гэта што — здзек з самага сябе? Але ж Пуцін мала падобны да мазахіста. Гэта здзек, хутчэй, з заходняй публікі. Інакш кажучы: пляваць я хацеў на вашу грамадскую думку, вы ў мяне ўсё схаваете. І Магатму з украінскай тыраніяй, і «дэмакратыю чыстай

вады», і ракеты, «нацэленыя на Эўропу». Бо як жа вы бяз нас, бяз нашых расейскіх нафты з газам пражывяце?

І што самае цікавае — хаваюць. Што б там ні казаў Блэр у Лёндане пра забойства Літвіненкі і пра інвэстыцыі, што б ні казаў Буш у Празе пра «аўтарытарныя рэжымы», у тым ліку ў Беларусі... Паказальная дыскусія ў заходняй прэсе наконт таго, што меў на ўвазе Буш пад словам *detailed*, калі казаў аб рэформах у Расіі. Слоўнікі даюць толькі адно значэньне гэта слова — «пайшлі пад адхон». Але знайшлі й больш мяккую трактоўку — «збочылі», «адхіліліся ад шляху».

На саміце восемкі, як і прадказвалі, усё выйшла ціха й гладка. І пра клімат дамовіліся (як выказаўся адзін расейскі карэспандэнт, «вырашылі праблему клімату»), і пра дапамогу Афрыцы. І адносна сыстэмы ПРА зьявіліся цікавыя варыянты — напрыклад, з Габалінскай станцыяй сачэньня ў Азэрбайджане.

Пуціна чакаюць у ліпені на прэзыдэнцкім ранча ў ЗША. Трэба думаць, на бліжэйшыя пару тыдняў рыторыкі ў духу халоднай вайны трохі паменсе.

Але ж у Расеі, акрамя ЗША, застаецца шмат ворагаў. Латвія, Літва, Эстонія, Польшча. З Грузіяй, быццам, замірыліся. Ну, а хто там наступны на падыходзе?

Складваецца ўражаньне, што ваяўнічыя заявы ды пагрозы Крамля на адрас Захаду — гэта ўжо не рыторыка, ня стыль палітыкі нават. А нейкая іманэнтная рыса расейскага жыцьця. Калі выцягнуць гэты стрыжань варажасьці й ксэнафобіі — і што застанеца? Адны нафтавыя сьвідравіны.

Пакуль ёсьць нафтадаляры — няхай жыве НТВ. Як сымбаль высокай расейкай духоўнасьці.

Але ж калі Расея ўсур'ёз зьбіраецца ўсчаць новую гонку ўзбраеньняў з ЗША, дык перад расейскім народам хутка паўстане тая ж праблема, што стаяла перад савецкім у 1980-я.

Называлася яна «харчовай праграмай». Адных відовішчаў, кшталту Маскоўскай алімпіяды, для яе вырашэньня аказалася недастаткова. Цяперашнія расейцы, а таксама жыхары іншых постсавецкіх дзяржаваў ня надта хацелі б вярнуцца ў час, калі на паліцах у крамах былі, у лепшым выпадку, «кілкі ў тамаце». А гарэлку выдавалі па дзьве бутэлькі ў адны рукі. Толькі хто ж у іх будзе пытацца.

Машына часу, пра якую я гаварыў, дзейнічае вельмі жорстка. Трэба вельмі захацець — а дакладней, надта не захацець вяртаньня ў мінулае, каб «калектыўнае несьведомасе» пачало мяняцца ў пазьгыўны бок. Каб людзі пачалі думаць, найперш, пра сваіх дзяцей, а значыць — і пра будучыню краіны.

Колькі яшчэ пагромаў павінна адбыцца на прасторах Расеі, колькі людзей павінны загінуць паводле расавых альбо рэлігійных матываў, каб грамадзтва адчула, што фашызм — гэта ўжо ня толькі пагроза. Яно ўжо ім атручанае. І сыход можа быць летальным.

Дэмані нянавісьці, выкліканыя заклінаньнямі расейскіх палітыкаў і палітэхнолягаў — зразумела, толькі часова, на пэрыяд перадвыбарчай кампаніі ў Расеі, вельмі цяжка будзе загнаць назад. Як зубную пасту, выціснутую зь цюбіка. А расхлёбываць наступствы давядзеца ня толькі расейцам, але шмат каму з суседзяў. Вось і задумваюцца ў Латвіі і Літве — а ці не далучыцца, пакуль ня позна, да амэрыканскай ПРА?

Насамрэч, ня так і важна, пра што дамовяцца Пуцін з Бушам у Штатах. І нават ня мае значэньня, хто будзе пераемнікам Пуціна ў 2008-м. Важна зразумець — што з гэтым сёньняшнім «дэжавю» рабіць нам, хто ўжо жыў у 1980-х? І хто ня хоча вяртацца на машыне часу назад у СССР. Перадаць свае пачуцьці й досьвед маладым немагчыма паводле вызначэньня. Застаецца толькі пускаць бурбалкі.

Зрэшты, як сказаў нехта з філёзафаў мінулага, цывілізацыя — гэта ўсяго толькі прывідныя агеньчыкі ў адвечнай цемры над багнай. Згаснуць яны, і няма каму будзе гэтага ўбачыць. А значыць — і шкадаваць.

Затрымалі за фатаграфаваньне дому Галіны Лукашэнкі

Журналістка газеты «Салідарнасць» Алена Якжык паехала ў Шклоўскі раён, каб напісаць пра будаўніцтва ў пасёлку Маладзёжны заводу газэтнай паперы. Калі яна праходзіла праз мястэчка Рыжкавічы, вырашыла сфатаграфавать дом, у якім жыве жонка кіраўніка Беларусі. Але тут падскачыў тып у

штацкім і адпусціў спн. Якжык толькі пасяла таго, як яна выдаліла здымкі.

Беларуска выскачыла з вакна ў Токіё

Грамадзянка Беларусі разбілася, выскачыўшы з балкона на восьмым паверсе жылога дому на тэрыторыі гандлёвага прадстаўніцтва Расеі ў Токіё. Яе адвезлі на машыне хуткай дапамогі ў найбліжэйшы шпіталь, дзе лекары канстатавалі

сьмерць.

Жанчыну звалі Ала Бандарэнка.

Яна каля 10 год жыла ў Японіі разам з мужам, які займаўся навуковымі дасьледаваньнямі, працуючы па кантракце. Яны арандавалі адну з кватэр у комплексе расейскага гандлёвага прадстаўніцтва.

Крыніцы ў гандлёвым прадстаўніцтве зазначаюць, што выпасьці з вакна ці балкона гэтага будынку немагчыма. Таму

распрацоўваецца вэрсія самагубства. Паліцыя вядзе сьледства.

PHOTOBYMEDA.NET

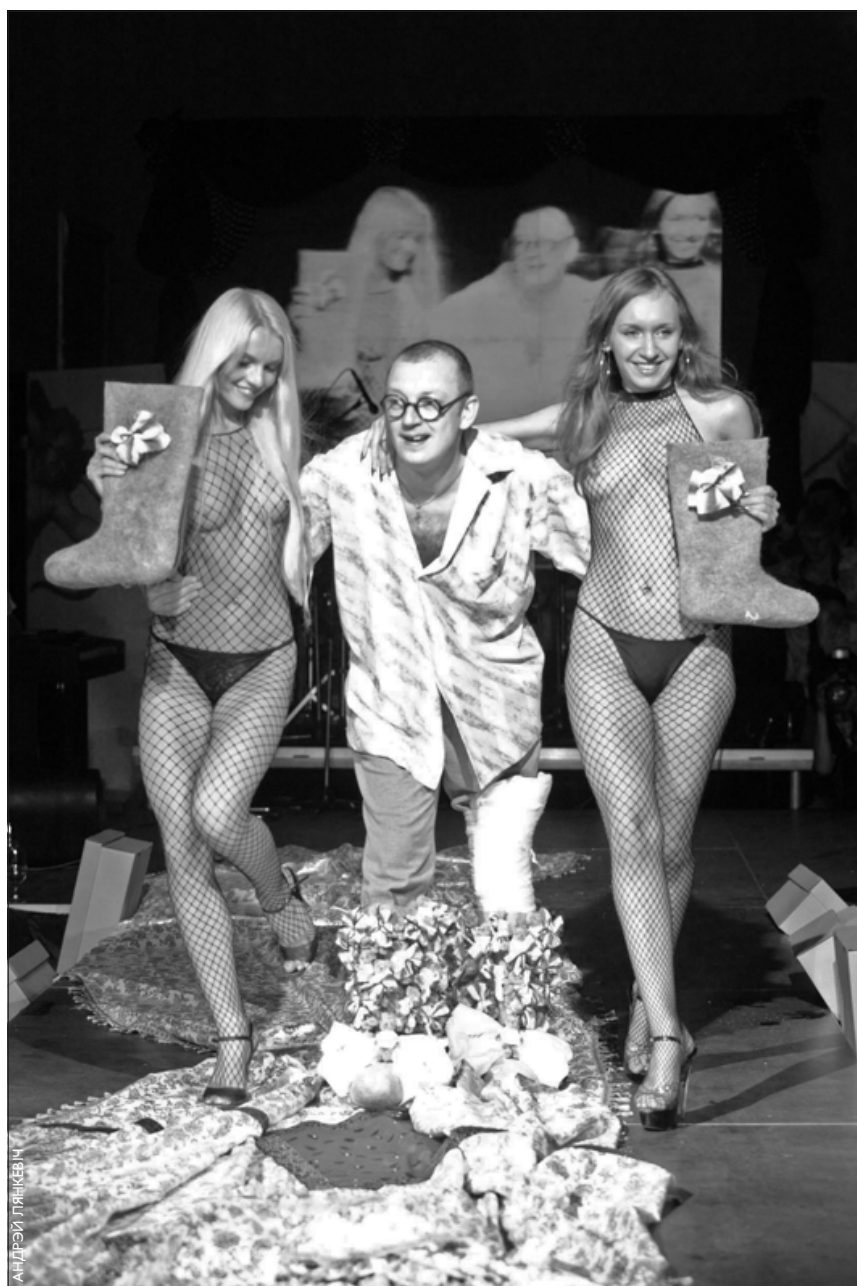
Самы элігантны пасол пакідае Беларусь

У хуткім часе скончыцца тэрмін дыпляматычнай місіі Браяна Бэнэта. Ён працаваў паслом у Беларусі ад 2003 году. Магчыма, 59-гадовы дыплямат наагул завершыць дыпляматычную кар'еру. Разьвітальным прыёмам містэра Бэнэта стане традыцыйнае сьвяткаваньне Дня Нараджэньня Яе Вялікасьці каралевы Элізабэты 14 чэрвеня. Пасол зьбірае сталічны бамонд у «Журавінцы». Бэнэт запомніўся журналістам сваім заўжды бездакорным касцюмам і тонкім гумарам.

Віцебскі амфітэатар абмылі

9 чэрвеня на дах амфітэатру пажарныя машыны вылілі 50 тон вады. Мэтай было выпрабаваць страху на выпадак залеваў. Усё прайшло добра. У глядацкай залі не зьявілася ніводнай лужыны.

З выкарыстаньнем ул. інф. і «Народных навінаў Віцебску», радыё «Рацыя», gazeta.ru

На шоў моды «Атлант-М fashion night 2007» ў Нацыянальным цэнтры прыгажосьці вядомыя дызайнэры спарбнічалі ў прэзэнтацыі валёнак. Рок-музыка Аляксандар Кулінковіч (у цэнтры) дэбютаваў у ролі топ-мадэлі.

АНДРЭЙ ПЯКОВІЧ

Улада просіць дыялёгу

Ідэалогічная вэртыкаль настолькі разгубленая супрацівам перабудове Горадні, што ўпершыню арганізавала «круглы стол з грамадзкасьцю». Рэпартаж Ірыны Чарняўкі.

Два падобныя да шафаў хлопцы з баджамі «ахова» спраўджвалі наяўнасьць спецыяльнага запрашэньня на ўваходзе ў аўдыторыю. Ужо ў кабінэце ўдзельнікаў у спісе адзначаў першы прарэктар **Аляксандар Нечухрын**. Такой строгай была сыстэма пропуску на «круглы стол», арганізаваны ў Гарадзенскім дзяржуні-вэрсытэце для грамадзкага абмеркаваньня праблемаў «рэканструкцыі» гістарычнай часткі Горадні.

Ад уладаў на круглым сталі прысутнічалі галоўны архітэктар гораду **Ўладзімер Анісімаў** і работнікі ўпраўленьняў ідэалёгіі: **Сяргей Дубавец** — з гарвыканкаму, **Павал Скрабко** — з аблвыканкаму.

Галоўная прычына правядзеньня круглага стала прагучала ў словах прарэктара па выхаваўчай працы **Таццяны Бадзюковай**: «Вельмі многія дэструктыўныя апазыцыйныя элемэнты стараюцца

за найменьнем сур'ёзных ідэяў і дзеяньняў згуляць на некаторых момантах, звязаных з рэканструкцыяй. Мне даводзілася размаўляць са студэнтамі, якія бяздумна ўцягваюцца ў мітынгі ўсялякія, сходы — гэта ня добра. Я спадзяюся, што гэта будзе разумная размова пра тое, што нас хвалюе, пра тое, што мы яшчэ ня ведаем. Каб адбыўся дыялёг уладаў і вучоных нашага факультэту».

«Разумная размова» пачыналася пад акампанэмент гарачай дыскусіі, што раптоўна ўзьнікла на калідоры перад зачыненымі дзвярыма аўдыторыі: «ахова» не пусціла маладых актывістаў грамадзкай кампаніі «Выратуем Горадню». У гэны момант прарэктар Бадзюкова выйшла і вярнулася, калі «акампанэмент» сціх. Як высветлілася пазьней, яна выклікала міліцыянтаў, і тыя забралі чатырох актывістаў у пастарунак.

«Горад нікому пэрсанальна не нале-

жыць. І ніхто ня мае права прадстаўляць інтарэсы гораду ад імя гараджанаў». Такой рэзкай заявай тон «кругламу сталу» задаў дэкан факультэту гісторыі і сацыялёгіі **Эдмунд Ярмусік**. Перад сьпіхлай аўдыторыяй дэкан патрос у паветры сто-сам паперы: «Калі паглядзець інтэрнэт, ствараецца ўражаньне, што ў горадзе ідзе вайна! З аднаго боку ўлады, з другога — тыя, хто хоча «абараніць» горад».

Аднак усе выступоўцы відавочна аказаліся не з таго боку, на які разлічвалі арганізатары. Самыя рэзкія камэнтары гучалі адносна бульдозэрнай рэканструкцыі Савецкай плошчы, заплянаванай перабудовы Старога моста, разбору помніка другой катэгорыі, флігелю палацу адміністрацара XVIII ст., які трымае цыпер, зносу дзясяткаў будынкаў.

Працяг на старонцы 23.

КОЛІЯ ДАРАШКЕВІЧ

20 вядомых мастакоў зьехаліся ў старую Горадню, каб маляваць будынкі, якія зносяць. Такім чынам яны выказалі пратэст супраць перабудовы гораду. На фота: Алясь Пушкін з пэндзлем.

Крэдыт даверу

Працяг са старонкі 2.

«Нескладана адчуць сябе арыстакратам духу. Дастаткова адчуць сябе беларусам». Ну як можна, прачытаўшы гэтыя словы Дубаўца, застацца абьяктым! Хто ж гэта адмовіцца пачувацца арыстакратам? І неістотная тая акалічнасць, што ўсе продкі спрэс сялянскага паходжання. Таму, прачытаўшы ў адным з красавіцкіх нумароў «Нашай Нівы» заклік пераходзіць на беларускую мову, не вагалася ні імгнення: час прыйшоў. Час прымаць нас такімі, якія мы ёсць. І лічыцца з намі. Калі не заяўляць пра сябе, сапраўды савецкі пралетарыят зладзіць яшчэ адзін рэфэрэндум — і гамон: нас з вамі больш няма — якая такая мова, пра што гэта вы?

Ніколі не забыць той ганебнай раніцы пасля злашчаснага травеньскага рэфэрэндуму 1995 г. Два п'янтосы, прыбегшыя ў краму на апахмелку, радаліся, што пытанне вырашылася так цудоўна.

— Не, ты сам падумай, ну навошта нам гэтая «магчыная мова!» — казаў адзін аднаму.

Зрабілася ніякавата. «Што нас чакае, калі вольныя гэта значаюць нашу будучыню?» — з жахам падумала я, глядзячы на пакаменчаныя твары і брудную, неахайную вопратку!

Хаця я і не знакаміты прафэсар, аднак пралетарыят чамусьці таксама не люблю. І вельмі ня хочацца, каб пралетарыят вёў рэй у нашым грамадстве. Таму рабы нешта трэба. Нягледзячы на вельмі сумныя вынікі папярэдніх спроб. Памяць адкрыла старонку жывыя 1992 году, калі ўсё

было дэфіцытам і прадавалася ў крамах па беларускіх пашпартах, каб нашых тавараў не вывозілі смаліны і пскавічы. Адночы пашчасціла мне апынуцца побач з прылаўкам, на які толькі што гэты дэфіцыт выклалі. А пашпарта на той момант як наўмысна і не аказалася. Але я не разгубілася і на чысьцоткай беларускай да прадавачкі: «Так і так, даражэнькая, няма ў мяне цяпер пашпарта, але, спадзяюся, докажам маёй беларускасці ёсць мая мова, і, нават калі б я была са Смаленшчыны, мне б варта было прадаць тавар за валоданне мовай». Прадалі мне той дэфіцыт. Але што ж мне давалося выслушаць ад натоўпу, які паспеў сабрацца за маёй сьпінай! І калхозніца, і такая, і гэтка, і пайшла ты ў свой калгас даць кароў, і многае іншае...

Пры ўзнікненні хвалі кожная малекула вады робіць невялікі рух, зусім невялікі. Але кожная. Так нараджаецца цунамі. Я не магла быць у Сакавіку на Плошчы, але хоць што-небудзь я павінна зрабіць! Вырасьці для сябе моўнае пытанне, была гатовая да рознага. Няхай я буду калхозніцай, толькі не безгалосым быдлам!

...Ня ведаю, што здарылася зь людзьмі за апошнія гады, аднак такога выніку я не чакала. Безумоўна, дзе-нідзе пабліскаюць зласьлівыя вочкі, ды моўчкі — нічога ня зробіш супраць статусу дзяржаўнай. Толькі адна цётка на кірмашы сказала, каб усе чулі: «Так размаўляюць бэнэафаўцы». Мне стала сьмешна — яна не сказала «разгаварываюць», а менавіта «размаўляюць». Ня буду доўга распаўвадаць, бо кожны сам можа

ДЗЯНІСАМАНОК

Стань беларускім гісторыкам

Факультэт мастацтваў і гісторыі культуры Эўрапейскага гуманітарнага ўніверсітэту ўжо другі год робіць набор на аддзяленьне «Беларусістыка». На ім прадугледжаныя бакаляўраўскія («Гісторыя Беларусі і культурная антрапалёгія», «Ахова і выкарыстаньне культурнай спадчыны», «Візуальны дызайн і мэдыя», «Тэорыя і практыка сучаснага мастацтва») і магістарскія («Ахова і інтэрпрэтацыя культурнай спадчыны») праграмы для асобаў з вышэйшай адукацыяй і студэнтаў апошніх курсаў зь Беларусі.

Бакаляўраўскія праграмы прадугледжваюць вочную і заочную формы навучаньня; магчыма сьць вывучэньне літоўскай мовы і культуры; атрыманьне дыплёму дзяржаўнага ўзору Літоўскай Рэспублікі, які прызнаецца ў краінах Эўрапейскага Саюзу.

Да прыкладу, па сканчэньні праграмы «Гісторыя Беларусі і культурная антрапалёгія» даецца дыплём «бакаляўр гісторыі» эўрапейскага ўзору і, вядома, грунтоўныя веды па беларускай, эўрапейскай і ўсясьветнай гісторыі, культурнай антрапалёгіі, этналёгіі, археалёгіі. Апроч таго, студэнт мае ўнікальную магчымасьць жыць і вывучаць гісторыю ў горадзе, вуліцы якога памятаюць вялікага князя Гедыміна, першадрукара Францішка Скарыну, паэта Адама Міцкевіча і паўстанца Кастуся Каліноўскага. У Вільні жывуць традыцыйныя шматнацыянальнага Вялікага Княства Літоўскага, дзе пераважаюць дух нацыянальнай і рэлігійнай талеранцыі. Курс прадугледжвае сустрэчы і кантакты зь вядомымі беларускімі гісторыкамі, пісьменьнікамі, паэтамі, журналістамі і палітыкамі.

Выпускнікі праграмы могуць працаваць навуковымі супрацоўнікамі музэяў, экскурсаводамі, выкладчыкамі гістарычных дысцыплінаў, выступаць у якасьці экспэртаў па праблемах гістарычнай спадчыны, вельмі самастойныя дасьледаваньні ў галіне гістарычнай навукі альбо працягваюць навучаньне ў магістратуры.

Дадатковую інфармацыю можна атрымаць у кіраўніка праграмы, доктара гістарычных навук Аляксандра Смаленчука (e-mail: smalian2001@tut.by).

ў гэтым упэўніцца — стаўленьне да мовы зьмянілася кардынальным чынам. Лёд крануўся, спадарове! Папершае, разумеюць усе, а хто размаўляе — адразу пераходзіць на беларускую. Па-другое, да носьбіта мовы вялікая павага і неабмежаваныя крыды даверу. Я гэта адчуваю на кожным кроку: ад кірмаша да пастарунку. Для мяне і рыба самая свежая, і кавалак мяса

наилепшы, і бездакорнае абыходжаньне з боку служачых, вайскоўцаў і міліцыянтаў. І ўсё дзякуючы маёй мяккай, ласкавай, чароўнай мове! Беларус беларуса не павінен падмануць, кажуць людзі.

Так, нескладана адчуць сябе арыстакратам духу ў Беларусі. Дык будзьма ж імі.

Галіна Люмарова,
Віцебск

Апантанья ўладай

Робэрт Мугабэ — чалавек, які даправіў да 83 гадоў

Яго шмат хто ненавідзіць, але Мугабэ мае талент падпарадкоўваць людзей. Ужо дзесяць гадоў эксперты прадказваюць яму хуткі сыход — у выніку выбараў, рэфэрэндуму, рэвалюцыі. Але кожны раз Мугабэ застаецца. Ён не крывава дыктатар, але не вагаючыся ўжывае сілу для захавання ўлады. Ён абаяраецца на сілавікоў і яшчэ раз сілавікоў, але дбае і пра адукацыю. Проста дзіва, наколькі палітычны стыль і тактыка новых папулістаў — Лукашэнкі, Мугабэ, Чавэса, Ахмадынэджада — супадаюць. І наколькі цвёрда трымаюць яны ўладу. Сыціплыя ў побыце, але пры гэтым апантанья ўладай.

У афрыканскай вёсцы працаваць мусіць кожны. З малых гадоў дзяцей бяруць у поле — здабываць ваду або паляваць. Восем дзесяцігодзьдзяў таму, калі на зямлі, што цяпер завецца Зымбабвэ, панавалі брытанскія калянізатары, адзін маленькі хлопчык прыдумаў, як ён будзе дапамагаць сям'і. Яму падабалася праца, якую можна рабіць самотна. Хлопчык пазбягаў іншых дзяцей, выпраўляючыся пасвіць кароў на самыя аддаленыя пашы. Ня лез ён і ў бойкі — традыцыйнае падлеткавае баўленьне часу, і нават не дурэў падчас палявання.

Птушкалоў

Замест гэтага хлопчык плёў гняздзечкі, аздабляючы іх пёркамі ды мохам. А потым пускаў па рацэ, гадзінамі чакаючы з кніжкаю ў ценю дрэваў, покуль птушачка-другая патрапіць у ягоныя пасткі. Так хлопчык мог дадаць трошкі пратэіну ў сямейны кацёл.

Але ня гэтым стаў вядомы начытаны хлопчык, акулярны ды мамчын сыноч

(яго бацька, цесьля, рана зьнік зь іх жыцця). На дзіва мала мы ведаем пра чалавека, які за тры дзесяцігодзьдзі кіравання правёў Зымбабвэ шляхам ад імклівага разьвіцця і росквіту да развалу і гіпэртэназіі, якой ня бачыў сьвет з часоў Ваймарскай Нямецчыны.

Сёньняшні Мугабэ — хутчэй, пародыя на афрыканскага дыктатара. Ён фарсіць гітлераўскімі вусікамі. Ён размахвае кулакамі на мітынгх, выбягаючы ў натоўп. Ён абзывае сваіх палітычных праціўнікаў апошнімі словамі. Але ворагі ўвесь час недаацэньвалі Мугабэ, таму ім так і не ўдалося пазбавіць яго ўлады.

Ад росквіту да падзеньня

Яго сакрэтная паліцыя — жудасная Цэнтральная служба выведкі — наганяе жах пасля заходу сонца на гарады і — асабліва — бедныя раёны. У сакавіку быў амаль да сьмерці зьбіты Морган Цвангірай — лідэр апазыцыі, былы прафсаюзны кіраўнік, адважны, але неразважны палітык. Здарэньне выклікала абурэньне як у краіне, так і за яе межамі, але моцна напужала простых людзей.

Пазьней паліцыя зноўку арыштвала Цвангіраю. Гэтыя напады, з аднаго боку, умацавалі яго грамадзкі пазыцыі — як колісь палешшылася рэпутацыя самога

Мугабэ, што патрапіў у турму, змагаючыся супраць панавання белых. Але зь іншага боку, паўстала пытаньне: калі Цвангірай ня ў стане абараніць сябе, як ён абароніць сваіх паплечнікаў, калі яны і адважыцца на пратэст?

Паліцыя рэгулярна зьбівае зымбабвійскіх маладафронтаўцаў дручкамі, што сталі сымбалам рэпрэсіяў у гэтай частцы сьвету. 27 сакавіка была сарвана і разогнана як несанкцыянаваная прафсаюзная сустрэча ў горадзе Мутарэ. У хмызах парку Харарэ можна пабачыць пахмурных людзей з драбавікамі й стрэльбамі — гэта служба бясыекі.

На думку Крыса Маролэнга з дасьледчага падразьдзяленьня Інстытуту бясьпекі ў Паўднёвай Афрыцы, Мугабэ «спустошыў краіну і запюўніў яе сілавікамі». Ён можа захаваць свой рэжым толькі з дапамогай сілы. Калі Мугабэ загнаны ў кут, ён не вагаючыся ўжывае сілу. Але калі спрытны птушкалоў мае выбар, яму стае розуму абмежаваць ўжываць гвалт.

Яго шмат хто ненавідзіць, але Мугабэ мае дар падпарадкоўваць людзей. Ужо дзесяць гадоў эксперты прадказваюць яму хуткі сыход — у выніку выбараў, рэфэрэндуму, пратэсту. Але кожны раз Мугабэ застаецца.

Парадаксальна, але зымбабвійцы адначасова пагарджаюць і захапляюцца ім. Харызматычны, высокаадукаваны і на самрэч разумны, ён не жудасны блазан, якім быў, напрыклад, Ідзі Амін з Уганды. Добра вядомыя намаганьні Мугабэ палешшыць школы для зымбвійцаў. Меней увагі надаецца яго прыватнай ролі: нават стаўшы прэзыдэнтам, былы школьны настаўнік знаходзіў час выкладаць для дзяржслужбоўцаў — зь цягам часу яго вучні станавіліся міністрамі. І хаця краіна зруйнаваная, па вуліцах Зымбабвэ ўсё яшчэ бегаюць хлопчыкі ды дзяўчаткі ў акуратнёўскай школьнай форме.

Ёга ды садза

Мугабэ — таленавіты аратар. Ён зь лёгкасьцю пераскоквае з мовы шона на ангельскую, размаўляючы з кожнай аўдыторыяй на яе мове. Яго кепкі ў бок замежных лідэраў (Тоні Блэр у яго «хлопчык у кароткіх шпоніках») выклікаюць усмешку нават у праціўнікаў. Наступным месяцам урад плянуе запусьціць кругласуткавы канал — News24 — каб адбіваць «напады» Захаду.

«Нішто мяне не палохае, — заявіў Му-

габэ на сустрэчы ў Харарэ 23 сакавіка. — Я адстойваў і буду адстойваць мае ідэі тут, дзе я нарадзіўся, дзе я вырас, дзе я змагаўся і дзе памру».

У свае 83 гады ён неверагодна працаздольны. Да самага позняга часу можна пабачыць святло ў ягоным кабінэце, прычым розум у яго вастрэйшы за розум шмат якіх, а мо і усіх ягоных апанэнтаў. Кажуць, падымаецца ён на золку, раней чым хто зь ягонай маладой сям’і, пачынаючы свой дзень зь ёгі. Ня надта патрабавальны, Мугабэ звычайна ня сьнедае, а цягам дня папівае гарбату. Ягоны доктар кажа, што ў свае 83 прэзыдэнт застаецца выключна здаровым чалавекам.

Гэйдзі Голэнд, аўтарка кнігі «Вячэра з Мугабэ», што хутка выйдзе, апісала родных і калегаў Мугабэ і прадстаўляе яго як жвавага і хітрага чалавека.

Яго звычайная ежа — садза — мясцовая маісавая каша з соўсам з гародніны, якую ён есць рукамі, у традыцыйнай манеры народу шона.

У адрозьненне ад іншых афрыканскіх дыктатараў, вядомых сваёй неспатольнай прагай да вышп’кі, мяса ды кабетаў, лідэр Зымбабвэ непітшчы, амаль вегетарыянец і, мяркуючы па ўсім, адданы сваёй другой жонцы — маладой Грэйс. Кравец Мугабэ кажа, што памеры прэзыдэнта не змяніліся за 20 гадоў!

Тым ня менш, гэты старэючы чалавек падаецца ўсё больш ізаляваным. Хлопчыкам ён рос у адзіноце, амаль без сяброў. Яго першая жонка — Салі — была яго найбліжэйшым дарадцам і лепшай сяброўкай. Падчас пошуку выйсця з самых складаных сытуацыяў, Мугабэ мог заявіць: «Я запытаюся ў Салі», — і справа чакала, пакуль ён тое ня зробіць.

Хто-ніхто лічыць, што Мугабэ збочыў зь вернага шляху і прывёў Зымбабвэ да заняпаду пасля сьмерці Салі ў 1992 г. і шлюбу са сваёй сакратаркай Грэйс.

З гадамі прэзыдэнт рабіўся ўсё больш уражлівым. Паводле ўспамінаў былога

міністра, у 2006 г. пасля патрабавання апазыцыйных сысыці ў адстаўку ён так зьнякаваў, што некалькі дзён ні з кім не размаўляў, і спыніў маўчаньне толькі пасля ўмяшаньня ягонага сьвятара.

Іншыя кажучь пра адмысловую манеру Мугабэ выкарыстоўваць «моц маўчаньня» — прыкладам, не прамовіць ані слова на сустрэчы з вока на вока, наганяючы жах на здранцвелага суразмоўцу.

Сёньня яго ізаляцыя ўзмацняецца, асабліва ўнутры кіроўнай партыі. У сьнежні Мугабэ намагаўся адкласыці прэзыдэнцкія выбары наступнага году да 2010, але ідэя ня выклікала асаблівага энтузіязму, і рапэньне адклалі да сустрэчы партыйнага кіраўніцтва. Ёсць меркаваньне, што Эмэрсан Мнангава — колішні пратэжэ Мугабэ, які быў да такой ступені набліжаны да яго, што атрымаў мянушку «Сын Бога», — пляце змову з Саламонам Мужуру — больш міністрам абароны, а цяпер — мужам віцэ-прэзыдэнта, каб пераканаць Мугабэ пакінуць пасаду. Абодва дзеячы сёньня не ў фаворы ў прэзыдэнта, дый крызіс моцна б’е па іхніх шырокіх эканамічных інтарэсах. Кажуць, яны вядуць перамовы ня толькі між сабой, але і з Рухам за дэмакратычныя зьмены, што ўзначальвае Цвангірай. Ды трэба ўлічыць, што раней у Мугабэ атрымлівалася нэўтралізаваць сваіх шматлікіх канкурэнтаў. Больш за тое, аніводзін зь іх, калі раптам стане кіраўніком Зымбабвэ, хутчэй за ўсё ня будзе меншым злом для сваёй краіны.

Эўрапеец у Афрыцы

Магчыма, ужо надыйшоў час, калі вельмі сталы ўзрост Мугабэ — у яго краіне сярэдня працягласьць жыцьця мужчыны складае 37 гадоў, а жанчыны зьольшага дажываюць да 34, — працуюць не на яго карысьць. Звычайна ў Афрыцы сталасць у неверагоднай пашане. Аднак некаторыя кажучь пра прэзыдэнта з пагардай. «Старэчы час сыходзіць»,

— лічыць адзін з жыхароў Харарэ. Па словах былога міністра Джонатана Моэ, «Мугабэ — ахвяра свайго ўзросту».

Але з досьведу мінулых гадоў Мугабэ ўвесь час мяняе аблічча. Ён часткова афрыканскі папуліст, які паадбіраў зямлю ў прыватных фэрмераў і тым самым зруйнаваў адну з самых паспяхоўных эканомік Афрыкі, а часткова — англанаман. І хоць ні лідэр Зымбабвэ, ні брытанскі ўрад не прызнаюць гэтага, Мугабэ, зьольшага, — прадукт заходніх, і асабліва брытанскіх, каштоўнасьцяў.

Ён апрагнаецца ў заходнія гарнітуры, рэгулярна чытае замежную прэсу і амаль ніколі — мясцовую. Нягледзячы на рэзкую крытыку імперыялізму, Мугабэ мае папаўзлівую павагу да брытанскіх традыцый. Напрыклад, у ягоным доме ўсім, нават краўцу, прапаноўваюць кубак гарбаты. Ён прыкладае шмат высылкаў, каб навізаць вышпалонныя манеры сваім дзецям, кажучы, што гэтакаса робіць брытанская каралеўская сям’я.

Часта кажучь, што Мугабэ больш ангелец, чым самі ангельцы. Ён закаханы ў крыкет і доўгі час быў кіраўніком Зымбабвійскай фэдэрацыі крыкету. Пакуль у дачыненні да яго не ўвялі санкцыі, лепшым адпачынкам для Мугабэ былі вандроўкі ў Лёндан. Калі ў 1980 г. быў пакладзены канец панаванню белых, Мугабэ ўсталяваў параўнальна цесныя адносіны з брытанскімі ўладамі, якія дапамагалі ў пераходны пэрыяд. Ён жа пагадзіўся пакінуць белых фэрмераў на тэрыторыі Зымбабвэ. А калі некаторыя зь іх пры канцы 1990-х пачалі падтрымліваць апазыцыю, Мугабэ палічыў, што Лёндан яму здрадзіў.

Пазьбегнуць канца і абараніць сям’ю

Хоць і цяжка зразумець, што за асоба Мугабэ, але пра ягоныя страхі і спадзевы лёгка здагадацца. Падаецца, што яго асноўны клопат — як пазьбегнуць бясплёнага канца і абараніць сям’ю. Паказальна, як Мугабэ абышоўся са сваім папярэднікам, Енам Сьмітам, кіраўніком белаі Радэзіі. У яго былі важкія падставы — і палітычныя, і прыватныя — ненавідзець яго. У часы рэжыму Сьміта Мугабэ сядзеў у вязьніцы і ледзь не звар’яцеў, калі яму не дазволілі прысутнічаць на пахаванні сына, які памёр у чатырохгадовым узросьце.

І дагэтуль Мугабэ з горыччу згадвае тыя часы. Калі ў 2001 г. у яго запыталі, ці прызнае ён, што народ пакутуе ад ягонага рэжыму, ён з рэзкасьцю нагадаў, што

Мугабэ загадаў разбурыць хаты 700 тыс. беднякоў — патэнцыйнага электарату палітычнай апазыцыі.

Апантанья ўладай

Працяг са старонкі 21.

сам сядзеў пры Сьміце і што «мы значна больш пакутавалі пад брытанцамі». Пры тым што самога Сьміта, які гадамі не хаваў зьдэлівай крытыкі Мугабэ, ніколі не чапалі і не падштурхоўвалі пакінуць краіну (толькі год таму ён па ўласным жаданьні зьехаў у Паўднёвую Афрыку).

Магчыма, Мугабэ лічыць, што яго белы папярэднік ужо страціў моц: з больш сур'ёзнымі супернікамі распраўляліся жорстка. Калісьці Мугабэ пахваляўся, што, акрамя сямі навуковых ступеняў, у яго ёсьць «ступень у жорсткасьці». Па прыходзе Мугабэ да ўлады, канкурэнты на лідэрства ў вызваленчым руху гінулі пры нявысьветленых абставінах. Друкарню аднае незалежнае газэты падарвалі, а журналістаў катавалі. Маладых апанэнтаў рэжыму зганялі ў лягеры, дзе жанчын гвалцілі, а мужчын зьбівалі.

Адна з асаблівых турботаў лідэра Зымбабвэ — гэта магчымы судовы перасьлед за тое, што напачатку 1980-х ён дазволіў забойства тысячаў вясцоўцаў на паўднёвым захадзе краіны, (салдат адмыслова трэніравалі ў Паўночнай Карэі). Цяпер рыхтуецца да прадстаўленьня ў парламэнце заклік узнавіць сьледства па справе Гукурахундзі — пад такім назовам выдомья тья забойствы (перакладаецца як «ранішні дождж, які зьмывае мякіну»).

Апазыцыйны «Рух за дэмакратычныя зьмены», калі ён і прыйдзе да ўлады, сам або ў кааліцыі (на дадзены момант, Рух

разьяднаны да крайнасьці), не зьбіраецца прыцягваць да адказнасьці Мугабэ ў рамках нацыянальнае судовае сыстэмы, але выступае за незалежнае расьсьледаваньне або за разгляд справы ў міжнародным судзе. Чакаюць расьсьледаваньня і шматлікія іншыя выпадкі зьнікненьняў і забойстваў, у тым ліку і дзіўныя выпадкі сьмерці канкурэнтаў Мугабэ на золку незалежнасьці. Страта недатыкальнасьці — ці не галоўная прычына, чаму ён так чапляецца за прэзыдэнцкі фатэль. І наўрад ці магчыма будзе пераканаць Мугабэ сысьці, пакуль у яго ня будзе адыходных шляхоў.

Урэшце, відаць, сысьці яму прыйдзецца, не ў апошнюю чаргу з прычыны ўсё большага незадавальненьня ім з боку суседніх краінаў. Лідэры рэгіёну ня могуць увесь час заплішчваць вочы на арышты і зьбіцьцё апазыцыі. Прэзыдэнт Замбіі Леві Мванаваса вельмі красамоўна параўнаў Зымбабвэ з «Тытанікам» і адзначыў, што мяккія дыпламатычныя захад больш ня дзейныя.

Але наўрад ці афрыканскія лідэры распачнуць гучную кампанію. Толькі пару тыдняў таму Мугабэ распачаў энэргетычны праект з Намібіяй, што дапаможа палепшыць сытуацыю з пэрыядычным адлучэньнем электрычнасьці ў Зымбабвэ. Ня так даўно ён наведваў багатую на нафту Экватарыяльную Гвінэю, дзе таксама згадзіліся дапамагчы.

Бо Мугабэ ўсё яшчэ мае антыкаляніяльны аўтарытэт у рэгіёне. Асабліва ў Паўднёвай Афрыцы, нягледзячы на тое, што ягоныя адносіны з Афрыканскім на-

цыянальным кангрэсам маглі б быць і лепшымі. Нібы Лукашэнка з Пуціна, Мугабэ ўвесь час кіпіць з прэзыдэнта Паўднёвай Афрыкі — Таба Мбэкі, якога ён лічыць шэрым выскачкам (той на пакаленьне маладзейшы за Мугабэ). Неаднаразова Мбэкі прапаноўваў уладам і апазыцыі Зымбабвэ сесці за стол перамоваў і падзяліць паўнамоцтвы, але гэтыя намаганьні ня мелі плёну, паколькі няма чым Мугабэ прыціснуць. Калі Зымбабвэ пагражала выключэньне з МВФ, Паўднёвая Афрыка прапанавала сваю дапамогу пад умовай палітычных і эканамічных зьменаў, але Цэнтрабанк Зымбабвэ вытрас усю валюту з краіны, каб разьлічыцца з МВФ.

Так Мугабэ зрабіў з Мбэкі дурня. Сеньня Паўднёвая Афрыка зьяўляецца галоўным міжнародным прыкрыцьцём Зымбабвэ, часткова таму, што Мбэкі разглядае Зымбабвэ як лостэрка сваёй краіны і панічна баіцца паўтору сытуацыі, калі лідэр прафсаюзу (Цвангірай) пазбаўляе ўлады партыю, якая прывяла краіну да незалежнасьці.

Горды і славалюбны

Але яшчэ больш цікавая ўзаемаадносіны Мугабэ з Нэльсанам Мандэлам. Некаторыя зьвязваюць пачатак крызы праўленьня Мугабэ са зьяўленьнем канкурэнтага вобразу Мандэлы — як вялікага барацьбіта за незалежнасьць Афрыкі. Пакуль Мандэла ня выйшаў з турмы ў 1990 г., лідэр Зымбабвэ рабіў сваю справу як след. Яго ўшаноўвалі як змагагара супраць апартэіду, чалавека, які прымірыў расы і падняў эканоміку. Мугабэ быў зоркай, але ўзышло сонца.

У імгненьне вока ўсе ляўры даліся Мандэлу. Больш пасьпяхова эканоміка, якая прыцягвала інвэстыцыі, захапленне ў сьвеце. Зымбабвэ адышло ў цень. Біёграф Мандэлы апісвае, як калаціла ад непрызнасьці ды раздражненьня Мугабэ, калі ён сустрэўся з Мандэлам адразу пасля таго, як Паўднёвая Афрыка заважала свабоду.

З часам гэтыя сталыя дзяржаўныя дзеячы перасталі хаваць нелюбові. Як толькі Мандэла загаварыў аб прымірэньні ды адбудове Афрыкі, Мугабэ стаў на шлях папулізму, захопу зямлі і напад на замежнікаў. Вельмі верагодна, што апантаны злосьцю, Мугабэ марыць сядзець на сваім месцы, аж пакуль не пабачыць сыходу сваіх ворагаў. Ён неверагодна шчаслівы, што перасядзеў Тоні Блэра. Мбэкі засталася пара гадоў, а Мандэла зусім слабы...

**Падрыхтавала Дар'я Слабчанка
з выкарыстаньнем матэрыялаў
economist.com**

Улада просіць дыялёгу

Працяг са старонкі 16.

У выступах спасылаліся на публікацыі ў інтэрнэце як крыніцу фактычнай інфармацыі. У руках усе прысутныя трымалі спецыяльны нумар «Нашага слова», прысьвечаны «рэканструкцыі».

«Старую Горадню не разбурыла вайна. Трэба, каб не разбурылі мы, — заявіла доктар гістарычных навук прафэсар Святлана Марозава. — Няўжо пачатак XXI ст. знішчыць яшчэ адзін з тых будынкаў, якія былі ўзведзеныя старацям гарадзенскім, Тызэнгаўзам?! Дый цікавасць і гістарычную каштоўнасць маюць будынкi і стылю мадэрн, і стылю канструктывізму пачатку XX ст. I знішчаць іх нельга без узгаднення са спецыялістамі! Хвалоюць пляны перабудовы старога моста, якія ствараюць пагрозу гістарычнаму цэнтру. Фантанамі і праспэктамі гісторыю і яе каштоўнасці не заменіш. У Горадні моцная і прызнаная школа гісторыкаў. I гэтых гісторыкаў крыўдзіць, калі зь іх думкай не лічыцца. Я заклікаю узгадняць усе пляны рэканструкцыі з гісторыкамі, перагледзець пляны разбуэрэння і заклікаю да рэстаўрацыі, а не рэканструкцыі».

«Чаму экспэрты, якія вырашаюць лёс нашых помнікаў, прыжджаюць зь Менску?! У нас што, няма сваіх спецыялістаў? — пыталася доктар гістарычных навук Святлана Куль-Сяльверстава. — Для мянчаніна якісьці дом можа ня значыць нічога — трэцяя катэгорыя, такіх можа сотня па Беларусі. А для гарадзенца — гэта ўспаміны, гэта калярыт гарадзенскі, мы лепей ведаем, што нам захаваць, а што знесці!»

«Мой боль — будынак на рагу Міцкевіча і Горкага ў стылі канструктывізму (разбураны ў кастрычніку 2006 г. — Аўт.). Гэта мой таксама боль!» — заявіў адзін з заснавальнікаў «Белай Русі», прафэсар Валеры Чарапіца. — Хіба можна было так рабіць! Цяпер там пустыры!»

Аднак за грамадзкай актыўнасцю па абароне Горадні прафэсар бачыць прыватныя інтарэсы: «Стагнаць добра, асабліва калі гэта дае нейкія палітычныя дывідэнды. Вось я чытаю — Мілінкевіч ва ўсю дае інтэрвію, змагаўшыся за прэзыдэнцкую ўладу! Канечне, Мілінкевіч любіць свой горад і шмат для яго зрабіў — але тут яўны палітычны кантэкст... Трэба раіцца з уладамі, мякка, у нармальнай форме, бяз шуму, без маніфестацыі, без таго, каб класыцца пад бульдозэр».

«Канфлікт адбываецца таму, што дагэ-

туль мы ня ведаем афіцыйнай пазыцыі, — заявіў дацэнт кафедры археалёгіі, кандыдат навук Генадзь Семянчук, у 2005 г. яго адзінага дапусьцілі да археалёгічных дасьледаваньняў на Савецкай плошчы. — Навошта катлаван пад навагоднюю елку ў цэнтры плошчы трэ было рыць экскаватарам, калі ўжо была заключаная дамова з археолагамі, калі студэнты былі гатовыя?! Там катлаван 6 на 5 м, пры глыбіні культурных пластоў 1,5 м! Мы выкапалі іх за 5—10 дзён! Нам, археолагам, не даюць своечасова інфармацыі на стадыі праектнай! Каб археалёгія на год прыходзіла раней экскаватара — не было б напружання, не было б разбуэрэнняў, а была б гарманічная, усім патрэбная і карысная праца».

Выкладчык Андрэй Чарнякевіч раздаў узельнікам «Круглага стала» старажытную кераміку, якую з адвалаў ґрунту падчас рэканструкцыі Савецкай плошчы зьбіралі жыхары. Ідэалігі з гарвыканкаму і аблыканкаму зьдзіўлена разглядалі кафлю XVII ст. з геральдычнымі знакамі, фібулу XII ст., сьвістулькі з керамічнай майстэрні, што была на месцы, дзе цяпер паставілі гранітныя фантан.

«Многія прысутныя памятаюць мяне па прыходах у іх кабінэты, — распавёў пра досьвед дыялёгу з уладамі Чарнякевіч. — Адносна падмуркаў палацу Радзівілаў на Савецкай плошчы ў гарвыканкаме нам казалі, што рашэньня яго разбурыць увогуле няма. У афіцыйных газэтах паведамілі, што будзе кансэрвацыя падмуркаў. Але людзі толькі ў апошні момант, кінуўшыся пад коўш экскаватара здолелі яго разьвярнуць! Пасьля ў гарвыканкаме ім заявілі, што гэты экскаватар ім папросту прывідзеўся!»

«Улада ня можа весьці дыялёг з грамадзтвам. Вы гаворыце пра інтэрнэт-старонкі — іх аўтараў сюды не пусьцілі! — заявіў доктар гістарычных навук Алесь Краўцэвіч, аўтар ахоўнай зоны культурнага слою гістарычнага цэнтру Горадні. — Ня трэба наракаць на моладзь. Каб не яе актыўнасць — не было б ні нашага круглага стала, ні міжнароднага воддуку. Боль ваш быў і пройдзе, а будынкi знішчаць! Таму трэба радавацца, што ў нас ёсьць такая актыўная моладзь».

Усе прысутныя выказвалі жаданьне пачуць афіцыйную пазыцыю ўладаў. Аднак ідэалігі Сяргей Дубавец ды Павал Скрабко сядзелі моўчкі.

«Мы ўчора былі ў нашага мэра Аляксандра Ільліча Антоненкі. Мы хочам данесьці да вас боль чалавека, перажывань-

не за свой горад, — узяла слова Таццяна Бадзюкова. — Гэта ж ня так проста! Ён сказаў: «Таццяна Аляксееўна, ніводны будынак ня зносіцца не адпаведна нарматываў — іначай пагражае турма». А другі момант, ён сказаў: «Я таксама шкадую пра стары вакзал, я лічу, што яго можна было пакінуць» Мне вельмі спадабалася, што мэр наш вельмі неабіякавы да горадабудуўніцтва нашага. Таму, каб не было такога раздуваньня, што ўлады сядзяць і шкодзяць, а мы тут — такія рыцары ў дасьпехах! Павінен быць сапраўды дыялёг! Нагэўна мы, гісторыкі, трошкі ціхія. Калі мы ўчора выходзілі ад яго, то згадзіліся, што нам трэба яксьці ў прававым полі больш дзейнічаць. I дапамагаць нашаму начальніку гораду!»

Галоўны архітэктар Анісімаў адказваў на пытаньні апошнім: «Ні на гэтых інтэрнэт-сайтах, ні ва ўлётках не гаворыцца, як многа зроблена за пяць год! Чаму пра гэта вы не гаворыце?! Чаму вы гэта замоўчываеце?! Да мяне надаўна прыехала прыяцельніца з Прагі, не была тут каля пяці год. Кажа: «Я патрапіла быццам у аптэку — стэрыйная чысьціня!» Мяне гэта парадвала, бо я горад любіў — чыста па-чалавечаму і як спецыяліст!»

Ён паведаміў, што Стары мост усё роўна будзе закрыты, «хочам мы гэтага ці не». Па словах Анісімава, «рашэньня не прымалася» пра знос шэрагу будынкаў, у тым ліку паравога млына XIX ст. (днямі разбураны). Будынак па Горкага, 29, сказаў Анісімаў, адновяць паводле зробленых перад разбуэрэньнем замераў.

«Пагадзіцеся, такімі тэмпамі добраўпарадкаваць вуліцы ня так проста, — сказаў Анісімаў. — Паглядзіце, як працуюць будаўнікі: гэта суботы, перадсьвяточныя дні — працуюць з поўнай нагрузкай! Калі кажаце пра тое кепскае, што ёсьць — не забывайце, што за гэтым стаяць сотні і тысячы працоўных рук: на фасадах будынкаў, на дахах, на добраўпарадкаваньні!»

Вынікі «круглага стала» падвёў дэкан Эдмунд Ярмусік: трэба арганізаваць грамадзкую раду на базе факультэту гісторыі і сацыялёгіі і ўзгадняць зь ёй усе будаўнічыя працы, трэба стварыць сайт з афіцыйнай інфармацыяй па рэканструкцыі гораду, трэба «каб быў дыялёг ўладаў і грамадзкасьці».

А таксама трэба тэрмінова выдаць фотаальбом з выявамі будынкаў гістарычнага цэнтру Горадні: «Таму што, паглядзіце, толькі з гравюраў старых майстэршці, ці са старых паштовак мы ведаем, як выглядаў наш горад».

Апошняя прапанова падаецца найбольш рэальнай для выкананьня.

Ірына Чарняўка

Генадзь Матусевіч і яго скульптуры

Як адзін мастак беларусізаваў цэлы горад. Піша Зьміцер Панкавец.

Чэрвень — гэта горад драўляных скульптураў і шылдаў. Такое ўражаньне складаецца, калі ўпершыню трапляеш туды. Яны тут абсалютна паўсюль. Зусім недалёка ад традыцыйнага Леніна на цэнтральнай плошчы стаіць драўляны помнік кампазытару Станіславу Манюшку, ураджэнцу гэтых мясьцінаў. Дарэчы, Манюшка не адзіны вядомы кампазытар з Чэрвеньшчыны. Ёсьць у горадзе таксама шылда ў гонар Міколы Равенскага, аўтара музыкі да гімну «Магутны Божа». Ён працяглы час жыві і працаваў у Чэрвені. Цэлы шэраг драўляных скульптураў стаіць ля мясцовага дому дзіцячай творчасці.

Акурат у Доме творчасці да апошняга працаваў мясцовы мастак і скульптар Генадзь Матусевіч. Усе драўля-

ныя шылды і скульптуры, якія можна пабачыць у Чэрвені — яго работа. Ужо амаль год як Матусевіч беспрацоўны. Летась у доме творчасці Генадзь адмовіліся даваць летні адпачынак, а яму трэба было ўсе сілы кінуць на пабудову новага дому, таму і звольніўся з працы. «Мы з жонкай і двума дзецьмі ўсё жыццё пражылі ў аднапакаёвай кватэры, болей так працягвацца не магло, таму і вырашыў сканцэнтравіцца на доме», — кажа Генадзь.

Новы дом Матусевічаў знаходзіцца на ўскрайку Чэрвеня, ля мястэчка з прыгожай небеларускай назвай «Эмульбіт» — так называецца блізкі завод па вырабе асфальту. Дом прасторны, адно што яшчэ недабудаваны. Разам са спадаром Генадзеж жыве яго жонка і малы сын. Старэйшая дачка

Драўляны помнік Станіславу Манюшку ўпрыгожвае цэнтральную плошчу Чэрвеня.

нядаўна выйшла замуж.

Увесь другі паверх аддадзены на мастацкую майстэрню. Яна застаўленая карцінамі, скульптурамі. Мастак кажа, што збіраецца нарабіць з дрэва выяваў паганскіх багоў і абставіць імі дом з усіх бакоў. Матусевіч лічыць сябе паганцам. Але гэта не перашкодзіла яму аздабляць мясцовы касцёл.

Паганец у касцёле

Так, на падворку бажніцы стаіць драўляная выява Ігуменні, якая трымае ў руках скрутак з тэкстам Натальі Арсеньневай «Магутны Божа». Тамсама вялікі крыж. І гэта праца Генадзь Матусевіча.

Касцёл дагэтуль недабудаваны, хоць будаўніцтва вядзецца больш за дзесяць гадоў. Акурат год таму памёр мясцовы пробашч Мечыслаў Лабяка. Ня вытрымаў усіх цяжкасцяў, звязаных з будаўніцтвам касцёлу. Сэрца спынілася проста, калі сядзеў за сталом. Там, у касцельнай бакоўцы, яго і знайшлі парафіяне.

Новы ксёндз Павал Кручак — зямляк айца Мечыслава: ён таксама з Лодзі. Служыць ён па-беларуску, а казані гаворыць дзівоснай трасянкай польскай, беларускай і расейскай. Будаўніцтва касцёлу даецца ў знакі і новаму пробашчу, увесь вольны час даводзіцца аддаваць, працуючы рыдлёўкай ды сякерай.

Г.Матусевіч кажа, што ксёндз спрабуе выбіць з яго «паганскае дурноцце», але слаба выходзіць. Для касцёлу Генадзь зрабіў некалькі расьпяццяў, выяву Панны Марыі, шмат чаго яшчэ. Усё гэта ён робіць на добраахвотнай аснове, касцёл ня мае грошай, каб нешта заплаціць. Аднак мастак радуецца і такой працы.

Дапамагаюць ірляндцы

Ня так даўно пару скульптураў у Матусевіча замовілі ірляндцы. Яны ў Чэрвені частыя госці, бо апякуюцца мясцовымі домам-інтэрнатам. Летась, каб адкрыць інтэрнат, прыяжджаў асабіста Лукашэнка. У інтэрнаце самыя высокія ў Чэрвені заробкі, уладкавацца туды на працу можна толькі па вялікім блаце.

Ірляндцы ж прыяжджаюць сюды па некалькі разоў на год, прывозяць гуманітарную дапамогу. Нярэдка ўсынаўляюць гадаванцаў інтэрнату. Ужо легендай сярод чэрвеньцаў ходзіць гісторыя пра дзяўчынку Леру, якую забрала да сябе ірляндзкая сям'я. І як яна там

Чэрвеньскія Курапаты — Цагельня.

змагла акрыяць. У інтэрнаце ж на Леры даўно паставілі крыж.

Пасля гісторыі з Вікай Мароз ірляндцам працаваць зь беларускімі сіротамі становіцца ўсё цяжэй, аднак яны не апускаюць рукі. Працягваюць дапамагаць, чым толькі могуць.

Пагоня на цэнтральнай плошчы

Чэрвень, напэўна, адзінае беларускае места, дзе на цэнтральнай плошчы ёсьць шыльда з выявай Пагоні. Дакладней, шыльда, усталяваная ў гонар маці Максіма Багдановіча Марыі Мякоты, якая тут нарадзілася. Аднак на заднім пляне шыльды надзвычай добра бачная выява Пагоні. Мясцовае чынавенства доўгі час не давала дазволу вывесіць шыльду, але ўмяшаўся галоўны архітэктар Менскай вобласці, які ўзяў усю адказнасць на сябе. Шыльду ўрачыста ўсталявалі ў ліпені 1998-га.

Скульптуры Г.Матусевіча стаяць і ва ўрочышчы Цагельня, дзе 26 чэрвеня 1941 г. расстралялі вязняў Чэрвеньскай турмы. У памяць аб іх дэмакратычныя актывісты штогод ладзяць «Ігуменскі шлях». Ня толькі зь Беларусі, але і зь Літвы, з Польшчы прыяжджаюць цэлыя аўтобусы людзей.

Апроч скульптуры, Матусевіч займаецца жывалісам. Апошнімі гадамі нідзе не выстаўляўся. Спадзяванні ізноў жа на ірляндцаў, якія часам могуць набыць нейкую карціну.

Сёння Генадзь Матусевіч думае пра тое, як правесці ў хату тэлефон, каб быў інтэрнэт, а таксама пра набыццё машыны. Жыцьцё ідзе сваім ходам. Ягоны прыклад яскрава даказвае, што нават адзін чалавек у стане беларусізаваць цэлы горад.

Чэрвень — Менск

Тут нарадзілася маці Багдановіча.

Небеларусфільмаўская стужка «Беларусьфільму»

Рэжысэрка Марыя Мажар дэбютавала стужкай «Ворагі».

Ворагі (Враги)

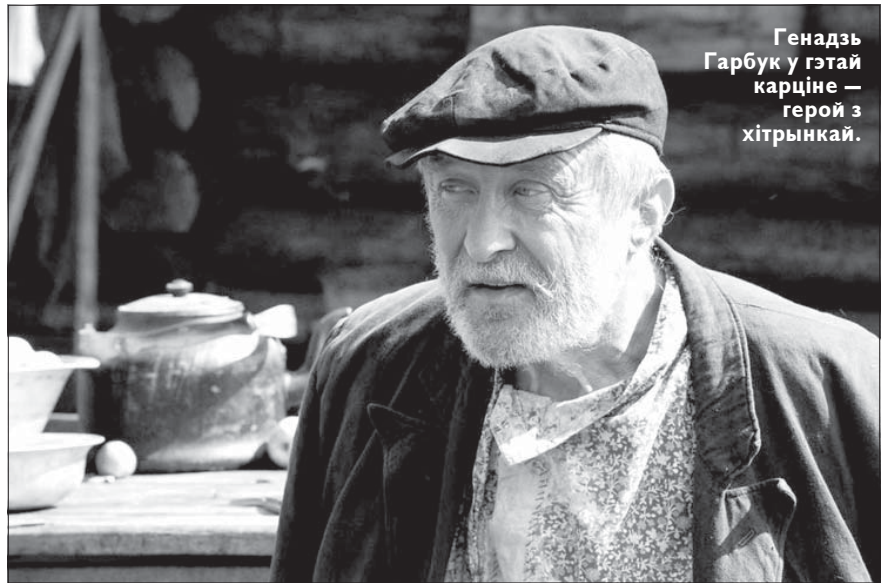
Расея — Беларусь, 2007, каляровы, 78 хв.

Рэжысэрка: Марыя Мажар

Ролі выконваюць: Юлія Ауг, Аксэль Шрык, Алена Яцко, Генадзь Гарбук, Алеся Пухавая, Зінаіда Зубкова, Віктар Васільеў.

Жанр: Псыхалогічная вайсковая драма

Адзнака: 4,5 (з 10)

Генадзь Гарбук у гэтай карціне — герой з хітрынкай.

1942 год. У беларускай вёсцы кватаруюць немцы. Баі ідуць дзесьці далёка, толькі зрэдку па шашы едуць танкі. Ціхі побыт: жанчыны мыюць бялізну й гатуюць ежу, а жаўнеры чытаюць забароненага Гайнэ. Крохкае жыццё, калі ідэалёгія губляе сваю сілу і застаюцца проста звычайныя людзі, якія існуюць разам. Але ў вайны свая лёгіка — і неўзабаве кожны зробіць свой выбар: застацца чалавекам ці пайсці ў службу Малоху...

Беларуска Марыя Мажар, якая вучылася ў нашым Інстытуце культуры, напісала сцэнар, яшчэ калі паступала ў ВГК. Сцэнар, які напачатку называўся «Адзвіліць агонь ад польмя», выклікаў зацікаўленасць у Расеі і атрымаў «Срэбнага Віцязя».

Курсавая стужка Мажар «... За імя маё» ўзнагароджаная ВГКам, а дыплёмная карціна «Сабака» заслужыла прыз глядацкіх сымпатыі.

Марыя Мажар заплінавала трылёгію пра вайну.

У Беларусі да прапаноў Мажар паставіліся з вялікаю насыцюгай, але, калі дэбютную стужку ўзяўся фінансаваць расейскі рэжысэр Аляксей Учывель.

На прэс-канфэрэнцыі Генадзь Гарбук і Зінаіда Зубкова (у фільме — сялянка) вельмі эмацыйна гаварылі пра стужку — і дзяліліся сваімі вайсковымі ўспамінамі: «Гэта ўсё праўда!»

Фільм беларускі Мажар розніцца ад сучаснай «Беларусьфільмаўскай» прадукцыі.

Карціна адмаўляецца ад састарэлых вайсковых штампіаў — і прапануе экзыстэнцыйна-лірычны падыход да звыклых тэмы. Усе героі стужкі — не ідэалістычныя схемы, а людзі.

Закадравы расповед вядзецца ад імя дзіцяці, якога мы так і ня ўбачым... бо

яно загінула.

Адчуваецца й уплыў Камю: афіцэр прапануе жанчыне замяніць свайго сына, якога мусіць повесіць, на любое іншае дзіця.

«Агульначалавечы» падыход кардынальна супярэчыць фальшываму «сталінскаму» патасу («Вам заданьне» і «Глыбокая пыль»). Няма нічога супольнага і з эротыка-шыньельна бесканфліктнасьцю мэлядрамы «Яшчэ пра вайну». Мастацкія сродкі па-рэжысэрку стрыманыя і не вытыраюцца непатрэбным экспэрымэнтаваньнем («Страх»).

Першая вялікая роля беларускай акторкі Алеся Пухавой (зьнялася ў эпізодзе «Колеру каханьня») выйшла пераканаўчай і валявой. Генадзь Гарбук, які пасяля «Знаку бяды» стаў усебеларускім Пётраком, — у гэтай карціне герой з хітрынкай: прадае немцам апляванае сала й цішком падпілоўвае масткі. Але Генадзь Гарбук, Зінаіда Зубкова і Алеся Пухавая — друтаплянавыя пэрсанажы карціны.

Найболей стужка Мажар нагадвае расейскі фільм «Франц і Паліна», а мова беларускіх герояў пераважна расейская (папрабаваньне пракатчыкаў).

Але, у адрозьненьне ад «Франца і Па-

ліны», стужка Мажар пазбаўлена глямурнай цукернасьці: гэта жыццё, гэта побыт — гэта... нізкі бюджэт.

І хаця сцэнар стужкі не дасканалы, у фільме не праяўленыя «хічкокаўскія» падтэксты, а сама экзыстэнцыйная прапанова па замене дзіцяці зусім не выглядае пераканаўчай, карціне нельга адмовіць у адным — гэта чалавечы позірк Асобы. Гэта мудрасць сэрца — да якой дараствае далёка ня кожны рэжысэр. Гэта спачуваньне й неварожасць да чалавека.

Бракуе досьведу, бракуе глыбінных слаёў, створаных выключна рэжысэрскаю плястыкай, бракуе трапных жэстаў; бракуе... ды і хто сказаў, што не бракуе грошай?

Але з тэўнасьцю можна сказаць: Беларусі папанцавала яшчэ з адным рэжысэрам.

Калі, канечне, Марыя Мажар будзе здымаць у Беларусі.

Калі знойдуцца грошы і мясцовае асяродзьдзе будзе да яе прыхільным.

Шырокі пракат карціны распачнецца ў верасьні, а на 3 ліпеня заплінаваная прэм'ера.

Андрэй Расінскі

Вяртаньне Атары (Возвращение Отари)

Беларусь, 2007, каляровы, 20 хв.

Рэжысэр-аператар: Уладзімер Цяслюк

Жанр: Дакументальны партрэт

Адзнака: 4 (з 10)

Пяць гадоў таму Атары, былы чэмпіён СССР па вольнай барацьбе, прадаў кватэры

ў Тбілісі й пераехаў у Беларусь, на радзіму жонкі. Цяпер ён жыве ў Барысаве — і трэніруе дзяўчатак, каб тыя сталі чэмпіёнкамі...

Хаця доўгія сінхроны, характэрныя для тэлевізіі, нудліва архаічныя, сам герой вярзаны. А сцэна спартовага спаборніцтва — з эмоцыямі, тлумаем, крыкам і потам — знятая надзіва хораша. Гэта сапраўдная харэаграфія бою, адлюстраванага праз рэакцыю самога Атары. У асобных кавалках — стужка моцная, але для 20-хвіліннай карціны іх замала.

Праграма III Міжнароднага каталіцкага фэстывалю хрысьціянскіх фільмаў Magnificat'2007

20 чэрвеня

Прагляд конкурснай праграмы (Глыбокае, раённы цэнтар культуры)

- 19.15 — 19.52. «**Паэма веры**», Беларусь, відэа студыя студэнцка-га гарадка БДУ SVS, 37 хв.
 19.54 — 20.01. «**Іншае жыццё**», Беларусь, «Ангел ТБ», 7 хв.
 20.02 — 20.28. «**Існасьць. Рок-музыка**», Беларусь, Белтэлерадый-ёкампанія «Першы канал», 26 хв.
 20.45 — 20.58. «**Мацея і Ружа**», Польшча, Польскае тэлебачаньне (Люблінскі аддзел), 13 хв.
 21.00 — 21.30. «**Выходзь, каму трэба**», Расія, Кінакампанія «Мастер-фільм», 26 хв.
 21.32 — 21.42. «**Крыж**», Беларусь, ЗАО «Тэлефільм», 13 хв.

21 чэрвеня

Глыбокае, раённы цэнтар культуры

- 8.40 — 9.06. «**Паміж небам і зямлёй**», Расія, Піа (Яраслаўль), 26 хв.
 9.08 — 9.28. «**Блаславёны Барталямэй Ляраль, пакутнік за нашу веру**», Мэксыка, «Святое сямейства», аматарская каталіцкая відэа студыя, 20 хв.
 9.30 — 9.56. «**Існасьць. Цуды і Знакі**», Беларусь, Белтэлерадый-ёкампанія «Першы канал», 26 хв.
 9.58 — 10.24. «**Не я адна**», Беларусь, майстэрня Ўладзіміра Бокуна, 26 хв.

Пераезд ва Ўдзэле

Удзела

- 11.05 — 11.30. Наведваньне музэю ва Ўдзеле
 12.00 — 13.20. Урачыстая сьвятая імша
 13.30 — 14.50. Урачыстае адкрыцьцё фэстывалю

Прагляд конкурснай праграмы (Удзела)

- 14.05 — 14.25. «**Чары прыроды**», Беларусь, аўтарскі фільм ксяндза Казіміра Сьвэнтка, 20 хв.
 14.27 — 14.53. «**Лёс чалавека. А. Казімір Жыліс**», Беларусь, тэлепраграма, майстэрня Ўладзіміра Бокуна, 26 хв.
 14.55 — 15.27. «**Шляхамі памяці**», Харватыя, HRT — Харвацкае тэлебачаньне, 32 хв.

Пераезд у г. Глыбокае

Глыбокае, раённы цэнтар культуры

- 16.45 — 17.11. «**Руская сястрычка з абацтва Сільванэс**», Францыя, Ecransud, France 3 Sud, 26 хв.
 17.13 — 17.39. «**Лёс чалавека. Ірына Дзянісава**», Беларусь, тэлепраграма, майстэрня Ўладзіміра Бокуна, 26 хв.
 17.41 — 18.09. «**Хрысьціянскае слова. Экзарх**», Літва, Літоўскае нацыянальнае тэлебачаньне, 28 хв.
 18.27 — 18.55. «**Крышталны хлопчык**», Расія, «ОРТ — Першы канал», 26 хв.
 18.57 — 19.23. «**Летуценьнік**», Беларусь, Беларускі відэацэнтар, 26 хв.
 19.57 — 20.49. «**Апошні сьведка**», Польшча, Pado Studio Film, 52 хв.
 20.54 — 21.46. «**Вясёлка. Бэнэдыкт XVI у Польшчы**», Польшча, Польскае тэлебачаньне, 52 хв.

22 чэрвеня

Пераезд у Івесь

- 9.45 — 10.05. Экскурсія па вёсцы Івесь

Івесь, раённы цэнтар культуры

- 10.10 — 10.53. «**Горад на рацэ Чорнага Цмока**», Польшча, Pigment Production Sp. z o.o., 43 хв.
 11.12 — 11.58. «**Адкрыты горад**», Польшча, Er Film Studio (Кракаў), 46 хв.
 12.00 — 12.30. «**Сыракузы, дзе плакала Марыя**», Італія, Paola Corneli, 30 хв.

- 12.32 — 13.01. «**Па імені і жыццё...**», Беларусь, Беларускі відэа-цэнтар, 29 хв.
 13.17 — 13.41. «**Блавест**», Беларусь, 24 хв.
 13.43 — 14.09. «**Гэта я, Апакаліпсіс**», Расія, АНОК кінааб'яднаньня «Майстар», 26 хв.
 13.43 — 14.09. «**Таму што хачу**», Беларусь, тэлевізійны канал «СКІФ», Барысаў, 26 хв.
 14.24 — 14.50. «**Прытулак душы. Будслаў**», Беларусь, Белтэлерадыйёкампанія, канал «Лад», 26 хв.
 15.45 — 16.30. Закладка Алеі фэстывалю
 16.35 — 17.05. «**Народжаныя з праху**», Балгарыя, Adela Media Film and TV Productions, 30 хв.
 17.07 — 17.49. «**Шлях Маклюэна. У пошуках ісьціны**», Канада, Masterworks Productions, 42 хв.
 17.51 — 18.16. «**Беларускі народны каляндар**», Беларусь, Беларускі відэацэнтар, 25 хв.
 18.35 — 19.40. «**Мужнасьць цішыні. Айцец Плячыда Картэза**», Італія, Нова-T Srl, 65 хв.
 20.35 — 22.35. Вечар у Івесь

Пераезд у Глыбокае

23 чэрвеня

г. Глыбокае, раённы цэнтар культуры

- 9.02 — 9.56. «**Сьвятар на пэнсіі**», Швайцарыя, TSI - Televisione Svizzera Italiana, 54 хв.
 9.58 — 10.24. «**Аб чым маўчаць словы**», Славакія, LUX communication, 26 хв.
 10.40 — 11.06. «**Партрэты місіянераў**», Эквадор, 26 хв.
 11.08 — 11.54. «**Божыя людзі**», Беларусь, Інфармацыйнае агенцтва Беларускай праваслаўнай царквы, 46 хв.
 12.10 — 12.49. «**Марта**», Расія, 39 хв.
 12.52 — 13.18. «**Прытулак душы. Шэметава**», Беларусь, Белтэлерадыйёкампанія, канал «Лад», 26 хв.
 13.20 — 13.58. «**Быкоўня**», Украіна, Studio Sofia Томаша Пескі, 38 хв.
 14.47 — 15.13. «**Анэлы**», Славакія, LUX communication, 26 хв.
 15.15 — 15.46. «**Вялікі боль маленькай душы**», Беларусь, Агенцтва тэлевізійных навін Белтэлерадыйёкампаніі, 31 хв.
 15.48 — 16.14. «**Калядны дзеньнік**», Беларусь, Інфармацыйнае агенцтва Беларускай праваслаўнай царквы, 26 хв.
 16.32 — 17.46. «**Перакрыжаваны: Пакаленьне Яна Паўла II**», Польшча, Adyton International, 74 хв.

Пераезд у Мосар

- 18.35 — 19.20. Экскурсія па Мосары

Прагляд конкурснай праграмы (Мосар)

- 19.22 — 20.05. «**Разьлічваю на Вас**», Польшча, TV Promotion group, 41 хв.
 21.15. — Сьвятая ў Мосары

24 чэрвеня

- 9.30 — 11.00. Сьвятая імша
 11.00 — 12.00. Удзел у сьвяце «Квітней, Глыбоччына!»
 12.00 — 14.00. Урачыстае закрыцьцё фэстывалю

Галівудзкі кампазытар з Докшыччыны

Вэрнан Д'юк, пры нараджэнні Уладзімер Дукельскі.

На станцыі Параф'янава

Калі ў музычных даведніках згадваецца пра паходжаньне аўтара музыкі да папулярных брадвэйскіх мюзыклаў 30-х, то з пазнакаю: «Нарадзіўся ў Расеі». Стваральнік аўтарэтэнага расейскага інтэрнэт-праекту «Стагодзьдзе перакладу» Яўген Віткоўскі называе месцам нараджэння Д'юка горад Пскоў. Між тым, кампазытар нарадзіўся на беларускай зямлі, у пасёлку Параф'янава, за два кілямэтры ад аднаго з самых старых мястэчак Докшыччыны, якое ад пачатку звалася Парфенава (першая згадка — 1435).

Краязнаўца Кастусь Шыгаль апавядае, што гэтае мястэчка ў XIX ст. было цэнтрам воласьці. У 1902 годзе за два кілямэтры ад Парфенава прайшла Балагое-Сядлецкая чыгунка, у сувязі з чым там зьявілася паравознае дэпо, а таксама чыгуначная станцыя, якая займела назву «Параф'янава». Пры станцыі ў гэты час і ўзьнік пасёлак, дзе ў сям'і чыгуначнага інжынэра нарадзіўся Уладзімер Дукельскі.

«Згадак пра ягоную сям'ю амаль не захавалася, ёсьць толькі невялікі артыкул у «Памяці» Докшыцкага раёну», — кажа К.Шыгаль. Краязнаўца дадае, што да 1939 г. у гэтым пасёлку жыло шмат габрэяў, а сярод іх — бацька яшчэ аднаго вядомага амэрыканца — Сэма Гэй-дэнсана, кангрэсмэнна, які быў аўтарам шматлікіх законапраектаў, датычных Беларусі.

Музыка да фільму з Рэйганам

На адным месцы сям'я Дукельскіх не сядзела. Толькі за першыя 15 год жыцьця Уладзімера яны зьмянілі некалькі гарадоў. Прыхільнасьць да сур'эзнай музыкі ў хлопца выявілася, калі жылі ў Кіеве — 15-гадовым ён паступіў у кансэrvаторыю, але яго сям'я ізноў змушана пераехала. Цяпер у Канстантынопаль. Там Дукельскі займаецца самастойна і на пачатку 20-х піша свае першыя музычныя творы.

У 1921-м сям'я прымае рашэньне эміграваць у ЗША. Там і пачалося ўзыходжаньне Дукельскага, які з парадзі

Джорджа Гэршвіна ўзяў «чыста амэрыканскі» псэўданім. Цяпер ён стаў называцца Вэрнанам Д'юкам.

Пад гэтым імем ён стварае поп-песенькі, яго музыка гучыць у брадвэйскіх мюзыклах «Ziegfeld Follies», «Cabin in the Sky».

У адным зь фільмаў, да якога напісаў

музыку Д'юк, — «She Is Working Her Way Through College» («Яна хоча атрымаць адукацыю ў каледжы») зьяўся Рональд Рэйган — будучы прэзыдэнт ЗША.

Пад сваім сапраўдным прозьвішчам Дукельскі працуе ў сур'эзнай музыцы — піша на вершы Мандэльштама, Апалінэра, стварае Скрыпачны і Вялянчэльны канцэрты.

Кампазытар падкрэсьліваў, што ня мае дачынення да т.зв. «белай эміграцыі» — тых, хто выехаў з Расеі, Беларусі, Украіны падчас падзеяў 1917—21. Ён быў у добрых адносінах зь Сяргеем Пракоф'евым, той паклапаціўся, і пасля вайны Дукельскі атрымаў афіцыйнае запрашэньне вярнуцца ў СССР. Але ўзважыў усё і не паехаў, у адрозьненне ад шматлікіх іншых эмігрантаў. Няцяжка ўявіць, што яго чакала ў Маскве.

Канец жыцьця на «Свабодзе»

У 50-х Дукельскі адыходзіць ад галівудзкіх спраў. Працуе на расейскай службе радыё «Свабода». У архівах захаваліся ягоныя рэпартажы з цыкля «Расейцы за мяжой» і цыкль праграмаў пра амэрыканскія музычныя камэды.

У 60-х, ужо хворы на рак, ён актыўна піша вершы і перакладае антычных паэтаў на расейскую. Яго сэрца спынілася падчас апэрацыі на рак у каліфарнійскай Санта-Моніцы 19 студзеня 1969 году.

Сяргей Будкін

Найлепшыя песні гэтай вясны

Рэйтынг складзены паводле галасаваньня на тузіне гітоў (9 сакавіка — 24 траўня 2007 г.)

1. **OSIMIRA**. Зяюля мая шэрая (3204)
2. **:B:N:.** Daždžami... (2889)
3. **Tav.Mauzer.** Калыханка (2886)
4. **IQ48.** Схаванае сэрца (2632)
5. **Чырвоным па Белым.** Непераможны! (2028)
6. **Троіца.** Ведзьма (2013)
7. **Band A.** Рэвалюцыя (1754)
8. **Крамбамбуля.** Таварыш Маўзэр (1388)
9. **Termin X.** Закрэсьлі сваё імя (1116)
10. **Krama.** Неба — лёс арла (1111)
11. **Алмазны фронт.** Далёка да неба (1042)
12. **Зьміцер Вайцюшкевіч.** Мора (1037)
13. **Вожык.** (ТО Лопата) Вечна жывая (737)
14. **UltraВожык.** Крыніца цяпла (686)
15. **N.R.M.** Miensk i Minsk (564)
16. **UNICEF.** Сьпі, мая кветачка (542)
17. **Indra.** Сонца вакол (430)
18. **Адыс Абэба.** Каханая (306)
19. **Step.** Прыйдзе новы дзень (295)

20. **NESTARы BAND.** Агні гараць (287)
 21. **Бан-Жвірба.** Малпы (259)
 22. **Голая Манашка.** Павязаны (241)
 23. **Зьмяя.** СССР (237)
 24. **PANaNieba.** Сьлёзы (mixtape) (206)
 25. **PitBull.** Maju nadzieju (130)
 26. **Aura.** Ноччу на Купальле (116)
 27. **Кемлівае сонца.** Такім чынам (55)
- music.fromby.net

Найлепшыя альбомы гэтай вясны

Лідэры продажаў крамаў «Містэры гуку».

1. **Ляпіс Трубяцкой.** Капітал
2. **Bez Bileta.** Кіно
3. **Крамбамбуля.** Сьвяточная
4. **Tav. Mauzer.** Радасьць
5. **Atlantica.** Urbanoid

www.mz.by/catalog

Працэсіі Божага Цела

У нядзелю 10 чэрвеня каталікі ладзілі традыцыйныя працэсіі.

У Горадні фэст распачаўся імшою ў Фарным Касьцёле Сьвятога Францыска Ксавэрыя. Далей прыкладна 5000 чалавек урачыста прайшліся па вуліцах да Пабрыгідзкага Касьцёла Зьвеставаньня Найсьвяцейшай Панны Марыі, Пабэрнардынскага Касьцёла Знаходжаньня Сьвятога Крыжа і Францішканскага Касьцёла Маці Божай Анёльскай (фота ўнізе).

У сталіцы працэсію ўзначалілі папскі нунцый і біскуп Антоні Дзям'янка. У ходзе ўзялі ўдзел два дзясяткі сьвятароў і некалькі тысяч вернікаў.

Вернікі сабраліся каля Сьвятога

Роха, дзе адбылася імша. З Залатой Горкі працэсія са сьпевам рушыла па праспэктце Скарыны да Кастрычніцкай плошчы, дзе каля надвычай прыгожага алтара, падрыхтаванага вернікамі парафіі сьвятога Яна Хрысьціцеля, адбылася другая стацыя (фота справа). Трэцяя стацыя адбылася каля Чырвонага касьцёлу, а завяршылася працэсія каля архікатэдры Імя Найсьвяцейшай Панны Марыі.

Традыцыйна на чале працэсіі ідуць дзеці ў белых строях, якія прынялі першае прычасьце.

**Кастусь (Менск),
Алесь (Горадня)**

CATHOLICBY

CATHOLICBY

У міжкалгаснай вайне перамагае закліты вораг беларускага супэрмэна Бульбмана, старшыня Каларадзенка...

ВЫСТАВА

«Калякі-Малыкі»

Да 15 чэрвеня ў менскай краме-галерэі «Падземка» (пр. Незалежнасці, 43) працуе сумесная выстава мастака Аляксея Хацкевіча і ягонай дачкі Ганькі. Выстава прысьвечаная першаму дню лета і Дню абароны дзяцей.

КАНЦЭРТ

Птушка белая над краінай сінняй

16 чэрвеня (субота) у Горадні адбудзецца канцэрт хрысьціянскіх бардаўскіх сьпеваў і паэзіі «Птушка белая над краінай сінняй», прысьвечаны Дню Ўсіх Сьвятых зямлі Беларускай. Сьпявае вядомы беларускі бард Андрэй Мельнікаў. Удзел бяруць таксама паэты Аляксей Сьпіцын і Ўсевалад Гарачка. Чакаем вас а 15-й па адрасе: **вул. Ажэшкі, д.23** (наступраць праваслаўнага Ўспенскага сабору, побач з галоўным корпусам Гарадзенскага ўнівэрсытэту імя Янкі Купалы). Уваход вольны. Т.: 8-029-509-10-39

ТЭАТРЫ

Купалаўскі тэатар

16 (сб) — «Парфён і Аляксандра».

17 (ндз) — «Я не пакіну цябе».

Малая сцэна

15 (пт) — «Маці».

16 (сб) — «Салямэя».

17 (ндз) — «Дзікае паляваньне караля Стаха».

Тэатар беларускай драматургіі

18 (пн) — «Кабала сьвятошаў (Мальер)».

19 (аўт) — «Містэр Розыгрыш».

20 (ср) — «Прызнаньне».

21 (чц) — «Сёстры Псыхеі».

Тэатар юнага глядача

15 (пт) — «Неверагодныя прыгоды Мішуткі і ягоных сяброў у краіне казак».

20 (ср) — «Каліф-шавец».

21 (чц) — «Папялушка».

22 (пт) — «А зоры тут ціхія».

22 (пт) — «Рыцар ордэна сонца».

КОНКУРС МАЛАДЫХ ГУРТОЎ

адборышча

Менск, Талбухіна 4

15-16 ЧЭРВЕНЯ 2007

Хэд-лайнэры: 15.06 - Сьцяна (Берасьце)
16.06 - В:N: (Бяроза)

Cor-set
Happy 3 Friends
Indra
Кальмары
Like a Gossamer
Lilith
SKA!RB
SOK
Spitalь
Termin X
Unia
Wanted!
Weeping Twilight
Zig-zag
Абшар
Джамбібум
Заточка
РоСтра
Спрат
Фляўс і Кляйн

КАНТАКТЫ: 649-08-88, 766-24-25

Білярдны клуб «Класік»
ул. П. Броўкі, 8а

tuain giroў
music.fromby.net 12

generation.by

RELAXING ALTERNATIVE MUSIC
WWW.XEAM.BY

КІНО НА ВЫХОДНЫЯ

Мілаш Форман на менскіх экранах

Прывіды Гоі (Goya's Ghosts)

Гішпанія, 2006, каляровы, 114 хв.

Рэжысэр: Мілаш Форман

Ролі выконваюць: Хаўер Бардэм, Наталі Портман, Стэлан Скарсгард, Рэндзі Куэйд, Блянка Партылье, Майкл Лонсдэйл, Хасэ Люіс Гомес, Мабэль Рывэра

Жанр: Гістарычная драма з элементамі біяграфіі

Адзнака: 8 (з 10)

1792 год. Гоя (Стэлан Скарсгард) малюе

прыгожую дзяўчыну Інэс (Наталі Портмэн), якая неўзабаве трапляе ў турму інквізыцыі як патаемная юдэйка. Інквізытар Лярэнца (Хаўер Бардэм), яшчэ адзін кліент мастака, абяцае дапамагчы Гоі — і спакушае дзяўчыну. Іхняя дачка станеца прастытуткай.

А калі пасля выгнаньня напалеонаўскіх войскаў Лярэнца пакараюць сьмерцю як калябаранта і ерэтыка, за ягоным целам будзе ісьці звар'яцелая Інэс і аглухлы Гоя...

Ашаламляльны сацыяльны гратэск Мілаша Формана, дзе біяграфія Гоі — толькі нагода для гістарычных жахаў і залімітай мэлядрамы.

Мілаш Форман паказвае маленькага чалавека, на якога вызьверылася эпоха. Чалавек

можа быць каралеўскім жывапісцам ці дзіцём багатага купца. Ён агент Сьвятога палаты, які становіцца змагаром за «Свабоду, роўнасьць, братэрства», ці біскуп, на якога начапілі кайданкі. Злучвае характава й звыродзтва, годнасьці й подласыці, мужнасьці й прыстасаванства, жорсткасьці й сэнтымэнтальнасьці.

Ці не такое жыцьцё на зломе?

Хаўер Бардэм дэманструе надзвычайныя здольнасьці пераўвасабленьня, Наталі Портман грае адначасова дзьве ролі — гераіні й ейнай дачкі; Мілаш Форман палюхае і зьдзіўляе.

Да вас прыйшлі прывіды Гоі.

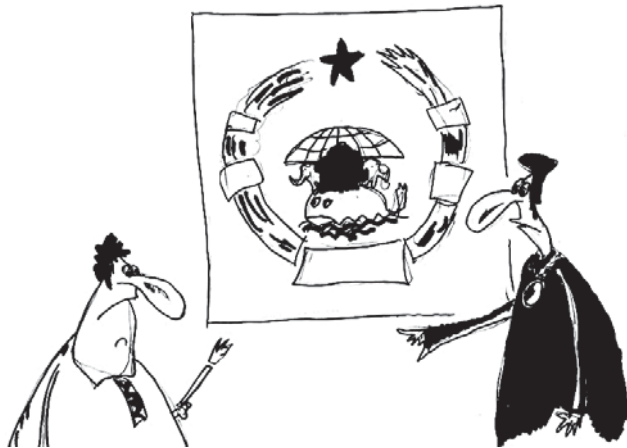
Сэансы ў кінатэатры «Перамога» 14-17 чэрвеня а 18.30.

Андрэй Расінскі

Адб
15
на 4)
перш
дзень
Frien
SKA!
Wee
«Зат
інш.
Ко
гурту
Кві
Т.:

КАЛІ Б...

...афіцыйная сымболіка сапраўды мела векавыя традыцыі.

МАЛО НАКІ ТЭКСТ ЛЕЛІКА УШКІНА

— Трэба хутка перамаляваць герб. Прыехаў Магелян, кажа, што зямля мае форму шару.

ПРА-СЬВЕТ

Апананія ўладай

Робэрт Мугабэ: чалавек, які даправіў да 83 гадоў.
Старонка 20.

ПАШТОВАЯ СКРЫНКА

Мікалаю К. з Івенца. Перадалі.
Зьмітру Л. зь Ліды. Паэзія — ня Ваша справа. Цёплыя словы нас сагрэлі.

Вячаславу Х. зь Менску. Верш не для газэты.

Алесью Н. з Грэску. Прачыталі й горка пасьміхнуліся.

А ты падпішыся!

Каб рэгулярна атрымліваць «Нашу Ніву», проста паведаміце ў Рэдакцыю свой адрас. Адначасова Рэдакцыя зьвяртаецца з просьбай ахвяраваць на выданьне. Дэталі — **старонка 17.**

ПРА-БЕЛ

Як адзін мастак беларусізаваў цэлы горад

Рэпартаж Зьмітра Панкаўца.
Старонка 24.

АРЦЁМ ГЯВА

«НН» СТО ГАДОЎ З ВАМІ

Вітабск. Закрыта газэта «Вітабскі Голас». Друкарня газэты запячатана. Рэдактар Васільеў пасаджан у турму на тры месяцы за стацьцо аб роспуску Думы.
«Наша Ніва». №23. 1907

ПРЫВАТНЫЯ АБВЕСТКІ

БАСОВІШЧА

Арганізуецца паездка на Басовішча! Т.: 622-57-20, 578-97-08

КНІГІ

«Прыпавесці» В. Быкава ўпершыню ў перакладзе на англійскую мову (побач зь беларускім тэкстам). Лепшы падарунак для замежнай вандроўкі. Кніжны кірмаш на вул. Янкі Купалы, 27. Т.: 771-49-39

Абмен культуралогічнай інфармацыяй, кнігамі. Дашлю спіс прапаноў. Канфэрэнцыі, літаратурныя вечарыны, выдавецкія праекты. Ад Вас — капэрта са зваротным адрасам. а/с 195, 220030. Менск. alesknigi@mail.ru

ПАКОЙ

Здыму пакой у Менску. Алена. 029-252-95-22

ПРАЦА

Дзяўчына-філяліягіня шукае любую працу, зьвязаную з тэкстамі. Валікі вопыт працы. Т.: 174-98-91

СЯБРОЎСКІЯ ПАДАРОЖЖЫ

Зьміцер Касьярковіч запрашае ў падарожжа «Гістарычная Астравеччына» 17 чэрвеня (нядзеля) па маршруце: Менск — Жодзішкі — Міхалішкі — Варняны — Тракенікі — Быстрыца — Войстан — Астравец — Менск. 22 — 25 чэрвеня: Львоў і замкі. 13 — 16 ліпеня: Грунвальд — Мальбарк — Гданьск. Т.: 292-54-58; 622-57-20; 509-12-16

Наша Ніва

незалежная газэта

заснаваная ў 1906, адноўленая ў 1991

галоўныя рэдактары «Нашай Нівы»:

З. Вольскі (1906), А. Уласаў (1906—1914), Янка Купала (1914—1915), А. Луцкевіч, У. Знамяроўскі (1920), С. Дубавец (1991—2000).

сакратарка рэдакцыі
шэф-рэдактар
галоўны рэдактар
мастацкі рэдактар
заснавальнік

Наста Бахшанская
Андрэй Дынько
Андрэй Скурко
Сяргей Харэўскі
Мясцовы фонд выданьня газэты «Наша Ніва»

выдавец

Прыватнае прадпрыемства «Суродзічы»

АДРАС ДЛЯ ДОПІСАЎ:

220050, Менск, а/с 537

Tel/fax: (017) 284-73-29, 8-029-613-32-32,

8-029-707-73-29.

E-mail: nn@nn.by

On-line: www.nn.by

© НАША НИВА. Спасылка на «Нашу Ніву» абавязковая. 12 палос фарматам А2, 6 друк. арк. Друкарня РУП «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». Менск, пр. Ф. Скарыны, 79. Рэдакцыя не нясе адказнасці за змест рэкламных абвестак. Кошт свабодны. Пасьведчаньне аб рэгістрацыі прыяўдзенага выданьня №581 ад 4 ліпеня 2002 г., выдадзенае Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь. Юрыдычны адрас: 220101, г. Менск, пр. Ракасоўскага, 102-71. Р/р 3012206280014 у МГД ААТ «Белінвестбанк», Менск, код 764.

Наклад 2239. Газэта выдаецца 48 разоў на год.

Нумар падпісаны ў друк 23.00 13.06.2007.

Замова № 3224.

Рэдакцыйны адрас: Ракасоўскага, 102-71.